

Morality-as-Cooperation Theory in Iran: Validation of the Persian Morality-as-Cooperation Questionnaire

Pegah Nejat¹ , Mahsa Hazrati²

¹ Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology studies, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran (**Corresponding Author**). p_nejat@sbu.ac.ir

² Master of General Psychology, Faculty of Education and Psychology studies, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. ma.hazrati@mail.sbu.ac.ir

Abstract

Introduction: Moral psychologists have long sought to formulate moral values and assess individuals' and groups' moral profiles. To this end, following criticisms to the Moral Foundations Theory and its questionnaire (Graham et al., 2011, 2013), Curry (2016) proposed Morality-as-Cooperation (MAC) Theory based on biological evolution and by centralizing cooperation in defining morality. This theory views moral values in terms of seven distinct domains, i.e., Family, Group, Reciprocity, Heroism, Deference, Fairness, and Property. The corresponding scale is Morality-as-Cooperation Questionnaire (MAC-Q; Curry et al., 2019) which is composed of separate sections, namely, Relevance and Judgement. Given the recency of this theory and the paucity of empirical data putting it to the test from countries other than its birthplace, this study aimed to examine reliability (internal consistency) and validity (convergent, divergent, predictive, and incremental) of the Persian version of MAC-Q among Iranians.

Method: The final sample consisted of 552 Iranians above 18 years of age (58.9% female, mean age 31.03, $SD = 10.24$ years) for the initial MAC-Q structural analyses, and 370 Iranians (51.6% female, mean age 32.65, $SD = 10.33$ years) for the analyses aimed at convergent, divergent, and predictive validity. Materials included the Persian translation of 42-item MAC-Q (Curry et al., 2019) and the MFQ-20 (Graham et al., 2011; Nejat & Hatami, 2019), along with a set of external scales relating to the moral values represented in the MAC Theory. Among these scales were Schwartz's Basic Values Scale, Family Values Scale, Virtues in Action Scale, and Social Dominance Orientation scale. The scales were made available online to respondents. Confirmatory factor analysis, correlation, and hierarchical regression analysis were used for data analysis.

Findings: Cronbach's alpha coefficients for the Relevance section were higher than .70

Cite this article: Nejat, P. & Hazrati, M. (2025). Morality-as-Cooperation Theory in Iran: Validation of the Persian Morality-as-Cooperation Questionnaire. *Interdisciplinary Studies in Ethics*, 1(1), p. 113-144.

<https://doi.org/10.48308/jiethics.2025.240578.1015>

Received: 2024/10/31 ; **Received in revised form:** 2024/12/01 ; **Accepted:** 2024/12/27 ; **Published online:** 2025/04/09

Article type: Research Article

jiethics.sbu.ac.ir

except Fairness (.66). For Judgement, Heroism, Fairness, and Property had low internal consistency (below .60) while alphas for the rest of domains were higher than .60. In general, alpha coefficient were higher for the Relevance than the Judgement section. The correlated seven-factor and the hierarchical individualizing-binding two-factor model had good fit in confirmatory factor analysis, especially separately for Relevance and Judgement sections. The majority of MAC-Q subscales, particularly those of Judgement, were significantly and most strongly correlated with their corresponding external scales, suggesting a satisfactory convergent validity for the questionnaire. MAC-Q, especially the Judgement section of it, predicted the majority of the value-related external scales above and beyond Moral Foundations Questionnaire, a finding which indicates good predictive and incremental validity of the Persian MAC-Q.

Discussion: The internal consistency of Judgement Property was similar to Yilmaz et al. (2021) but lower than Curry et al. (2019), while that of Judgement Fairness and Heroism tended to be lower than both. Findings supported the distinctiveness of the MAC theory's seven moral values among Iranians. Second, similar to prior findings on moral foundations, these seven moral concerns were found to be categorized under two broader individualizing (Fairness, Property, and Reciprocity) and binding (Group, Family, and Heroism) categories. The present study replicated former findings regarding better model fit in separate sections of the questionnaire than the whole of it, with slightly better fit for the Relevance than the Judgement section. However, the Judgement section fared better than Relevance in convergent and incremental validity. Therefore, while echoing the recommendation to use Relevance and Judgement sections separately, similar to Curry et al., one section could not be strictly preferred to the other in the Persian scale.

References

- Aghababaei, N., Talaei Pashiri, A.; Kwantes, C. T. (2017). Investigating the relations among personality characteristics, moral foundations, and work ethics in Iranian and Canadian students. *Cultural Psychology*, 1(2), 1-22. [in Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25887211.1396.1.2.1.0>
- Alfano, M.; Cheong, M., Curry, O. (2022). Moral Universals: A Machine-Reading Analysis of 256 Societies. *Heliyon*, 10(6), e25940. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e25940>
- Atari, M.; Haidt, J. (2023). Ownership is (likely to be) a Moral Foundation. *Behavioral & Brain Sciences*, 46. <https://doi.org/10.1017/S0140525X2300119X>
- Atari, M.; Haidt, J.; Graham, J.; Koleva, S.; Stevens, S. T.; Dehghani, M. (2023). Morality Beyond the WEIRD: How the Nomological Network of Morality Varies across Cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 125(5), 1157–1188. <https://doi.org/10.1037/pspp0000470>
- Boggio, P. S.; Nezlek, J. B.; Alfano, M.; Azevedo, F.; Capraro, V.; Cichocka, A.; ... & Van Bavel, J. J. (2024). A Time for Moral Actions: Moral Identity, Morality-as-Cooperation and Moral Circles Predict Support of Collective Action to Fight the COVID-19 Pandemic in an International Sample. *Group Processes & Intergroup Relations*, 27(1), 178-195. <https://doi.org/10.1177/13684302231153800>
- Boyer, P. (2023). Ownership Psychology as a Cognitive Adaptation: A Minimalist Model. *Behavioral and Brain Sciences*, 46, e323. <https://doi.org/10.1017/S0140525X22002527>
- Byrne, B. M.; Van de Vijver, F. J. (2014). Factorial Structure of the Family Values Scale from a Multilevel-Multicultural Perspective. *International Journal of Testing*, 14(2), 168-192. <https://doi.org/10.1080/15305058.2013.870903>

- Curry, O. S. (2016). Morality as Cooperation: A Problem-Centered Approach. In T. K. Shackelford & R. D. Hansen (Eds.). *The evolution of morality* (pp. 27–51). Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-19671-8_2
- Curry, O. S.; Chesters, M. J.; Van Lissa, C. J. (2019a). Mapping Morality with a Compass: Testing the Theory of ‘Morality-as-Cooperation’ with a New Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 78, 106-124. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2018.10.008>
- Curry, O. S.; Mullins, D. A.; Whitehouse, H. (2019b). Is it Good to Cooperate? Testing the Theory of Morality-as-Cooperation in 60 Societies. *Current Anthropology*, 60(1), 47-69.
<https://doi.org/10.1086/701478>
- Dogruyol, B.; Velioglu, İ.; Bayrak, F.; Acem, E.; Isler, O.; Yilmaz, O. (2024). Validation of the Moral Foundations Questionnaire-2 in the Turkish Context: Exploring its Relationship with Moral Behavior. *Current Psychology*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-06097-z>
- Graham, J.; Haidt, J.; Koleva, S.; Motyl, M.; Iyer, R.; Wojcik, S. P.; Ditto, P. H. (2013). Moral Foundations Theory: The Pragmatic Validity of Moral Pluralism. In *Advances in Experimental Social Psychology*, Vol. 47, pp. 55-130. Academic Press.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-407236-7.00002-4>
- Graham, J.; Nosek, B. A.; Haidt, J.; Iyer, R.; Koleva, S.; Ditto, P. H. (2011). Mapping the Moral Domain. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 366. <https://doi.org/10.1037/a0021847>
- Gul, P.; Schuster, I. (2020). Judgments of Marital Rape as a Function of Honor Culture, Masculine Reputation Threat, and Observer Gender: A Cross-Cultural Comparison between Turkey, Germany, and the UK. *Aggressive Behavior*, 46(4), 341-353. <https://doi.org/10.1002/ab.21893>
- Haidt, J. (2001). The Emotional Dog and its Rational Tail: A Social Intuitionist Approach to Moral Judgment. *Psychological Review*, 108(4), 814–834. <http://doi.org/10.1037/0033-295X.108.4.814>
- Haidt, J. (2007). The New Synthesis in Moral Psychology. *Science*, 316, 998-1002.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1126/science.1137651>
- Haidt, J.; Graham, J. (2007). When Morality Opposes Justice: Conservatives Have Moral Intuitions that Liberals May not Recognize. *Social Justice Research*, 20(1), 98-116.
<https://doi.org/10.1007/s11211-007-0034-z>
- Hazrati, M.; Nejat, P. (2024, February). *Morality and immigration: Morality-as-Cooperation as predictor of attitude and tendency towards immigration* [Research spotlight]. The SPSP 2024 Annual Convention, San Diego, USA.
- Ho, A. K.; Sidanius, J.; Kteily, N.; Sheehy-Skeffington, J.; Pratto, F.; Henkel, K. E.; Foels, R.; Stewart, A. L. (2015). The Nature of Social Dominance Orientation: Theorizing and Measuring Preferences for Intergroup Inequality Using the New SDO7 Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(6), 1003-1028. <https://doi.org/10.1037/pspi0000033>
- Iurino, K.; Saucier, G. (2020). Testing Measurement Invariance of the Moral Foundations Questionnaire across 27 Countries. *Assessment*, 27(2), 365-372. <https://doi.org/10.1177/1073191118817916>
- Iyer, R.; Koleva, S.; Graham, J.; Ditto, P.; Haidt, J. (2012). Understanding Libertarian Morality: The Psychological Dispositions of Self-Identified Libertarians. *PLoS ONE*, 7(8), e42366-e42366.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0042366>
- Janoff-Bulman, R.; Carnes, N. C. (2013). Surveying the Moral Landscape: Moral Motives and Group-Based Moralities. *Personality and Social Psychology Review*, 17, 219–236.
<https://doi.org/10.1177/1088868313480274>
- Khanipur, H.; Pourali M.; Attar, M. (2020). The Relationship among the Sense of Power, the Sense of Status and Status Seeking Styles with Self-beneficial and Other-beneficial Unethical Decision-Making. *Cognitive Psychology Journal*, 8(3), 38-51. [in Persian]
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23455780.1399.8.3.5.4>
- Milesi, P.; Süssenbach, P.; Bohner, G.; Megías, J. L. (2020). The Interplay of Modern Myths about Sexual

- Aggression and Moral Foundations in the Blaming of Rape Victims. *European Journal of Social Psychology*, 50(1), 111-123. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2622>
- Miraghaie, A. M.; Pouretamad, H.; Villa, A. E. P.; Mazaheri, M. A.; Khosrowabadi, R.; Lintas, A. (2022). Electrophysiological Markers of Fairness and Selfishness Revealed by a Combination of Dictator and Ultimatum Games. *Front. Syst. Neurosci.* 16:765720. <https://doi.org/10.3389/fnsys.2022.765720>
- Nejat, P.; Bagherian, F.; Hatami, J. (2020). Do Perceptions of Warmth and Competence Explain Moral Norms Regarding Different Social Roles? *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 20(1), 613-637. <https://doi.org/10.1111/asap.12217>
- Nejat, P.; Heirani-Tabas, A. (2024). Disease, Death, Morality, and Politics: Pathogen Prevalence, Terror Management, and Conservatism as Motivated Social Cognition. *The Journal of Social Psychology*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/00224545.2024.2402296>
- Nejat, P.; Heirani-Tabas, A.; Nazarpour, M. M. (2023). Moral Foundations are Better Predictors of Belief in COVID-19 Conspiracy Theories than the Big Five Personality Traits. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1201695>
- Nejat, P.; Bagherian, F.; Hatami, J.; Shokri, O. (2015). Examining Social-Cognitive Characteristics of the Mental Representation of Moral Concerns: Grouping, Motivational Orientation and Relational Context of Moral Foundations. *Social Cognition*, 4(1), 109-126. [in Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223782.1394.4.1.8.1>
- Nejat, P.; Bagherian, F.; Shokri, O.; Hatami, J. (2016). The Pattern of Reliance on Moral Foundations Within Mental Representations of Ideal Society, and Moral and Immoral Behaviors in an Iranian Sample. *Advances in Cognitive Sciences*, 18 (3), 27-39. [in Persian] <http://icssjournal.ir/article-1-502-fa.html>
- Nejat, P.; Hatami, J. (2019). Psychometric Properties of the Persian Version of Moral Foundations Questionnaire in Three Iranian Samples. *Bi-quarterly Journal of Social Cognition*, 8(1), 107-124. [in Persian]. <https://doi.org/10.30473/sc.2019.40617.2204>
- Nilsson, A.; Erlandsson, A. (2015). The Moral Foundations Taxonomy: Structural Validity and Relation to Political Ideology in Sweden. *Personality and Individual Differences*, 76, 28-32. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.11.049>
- Piaget, J. (1965). *The Moral Judgment of the Child*. New York: The Free Press. (Original work published 1932).
- Peterson, C.; Seligman, M. E. (2004). *Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification* (Vol. 1). Oxford University Press. <https://doi.org/10.5860/choice.42-0624>
- Schein, C.; Gray, K. (2018). The Theory of Dyadic Morality: Reinventing Moral Judgment by Redefining Harm. *Personality and Social Psychology Review*, 22(1), 32-70. <https://doi.org/10.1177/1088868317698288>
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests in 20 Countries. In: *Advances in Experimental Social Psychology*. Vol. 25, pp. 1-65. Academic Press. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60281-6](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60281-6)
- Turner, S. (2025). *Shaping Morality: Psychological Predictors of Morality as Cooperation*. Doctoral dissertation, University of East London. <https://doi.org/10.15123/uel.8y89x>
- van Leeuwen, F.; Van Lissa, C. J.; Papakonstantinou, T.; Petersen, M. B.; Curry, O. S. (2024). Morality as Cooperation, Politics as Conflict. *Social Psychological Bulletin*, 19, 1-22. <https://doi.org/10.32872/spb.10157>
- Visser, G. W. J.; Vranjes, I. (2021). Do We Understand Morality? Testing the Morality-as-Cooperation Framework. (Publication No. U1267216), University of Tilburg.
- Yalçındağ, B.; Özkan, T.; Cesur, S.; Yilmaz, O.; Tepe, B.; Piyale, Z. E.; ... & Sunar, D. (2019). An Investigation of Moral Foundations Theory in Turkey Using Different Measures. *Current Psychology*, 38, 440-457. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s12144-017-9618-4>

- Yilmaz, O.; Harma, M.; Doğruyol, B. (2021). Validation of Morality as Cooperation Questionnaire in Turkey, and its Telation to Prosociality, Ideology, and Resource Scarcity. *European Journal of Psychological Assessment*, 37(2), 149-160. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1027/1015-5759/a000627>
- Ziaei, M., Pouretamad, H. R.; Togha, M. (2010). Moral Judgments among Patients with Right Prefrontal Cortex Lesion. *Advances in Cognitive Sciences*, 12(3), 1-8. [in Persian]
<http://icssjournal.ir/article-1-118-fa.html>

نظریه اخلاق به مثابه همکاری در ایران: اعتباریابی نسخه فارسی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری

پگاه نجات^۱، مهسا حضرتی^۲

^۱ گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران (نویسنده مسئول). p_nejat@sbu.ac.ir

^۲ کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

ma.hazrati@mail.sbu.ac.ir

چکیده

نظریه اخلاق به مثابه همکاری ارزش‌های اخلاقی را مشتمل بر هفت حوزه می‌داند که عبارت از خانواده، گروه، مقابله به مثل، قهرمان‌گرایی، تسلیم، انصاف و مالکیت هستند. نظر به اخیر بودن این نظریه و کم بودن داده‌های تجربی آزمون‌کننده آن از کشورهای غیر از محل تولد آن، این مطالعه با هدف بررسی پایایی و روایی نسخه فارسی پرسشنامه مرتبط با این نظریه، یعنی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری، در نمونه‌ای ۵۵۲ نفره از ایرانیان انجام شد. به منظور ارزیابی روایی همگرا و واگرایی این پرسشنامه، از مجموعه‌ای از مقیاس‌های بیرونی با موضوع ارزش‌ها استفاده شد. براساس یافته‌های تحلیل عاملی تأییدی، مدل هفت عاملی همبسته و نیز مدل دو عاملی سلسله‌مراتبی فردگرایانه-پیوندگرایانه از برازش خوبی برخوردار بودند، بخصوص به طور مجزا برای بخش‌های ارتباط و قضاوت پرسشنامه. ضرایب آلفای کرونباخ در خرده‌مقیاس‌های بخش ارتباط پرسشنامه بالاتر از بخش قضاوت آن بود. اکثر خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه، بخصوص در بخش قضاوت، به طور معنادار و قوی‌ترین با مقیاس‌های بیرونی مرتبط با خودشان همبستگی داشتند که بیانگر روایی همگرایی مطلوب این پرسشنامه است. به علاوه، پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری، بخصوص بخش قضاوت آن، اکثر مقیاس‌های بیرونی مرتبط را برای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی پیش‌بینی نمود که بیانگر روایی پیش‌بین و افزایشی مطلوب این پرسشنامه است. مقاله حاضر با مشخص نمودن خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری که بیشترین نیاز را به بهبود همسانی درونی یا اصلاح محتوا دارند و نیز ارائه پیشنهادهایی در این راستا به پایان می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: روانشناسی اخلاق، نظریه اخلاق به مثابه همکاری، پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری، اعتباریابی، فارسی.

استناد به این مقاله: نجات، پگاه؛ حضرتی، مهسا (۱۴۰۴). نظریه اخلاق به مثابه همکاری در ایران: اعتباریابی نسخه فارسی پرسشنامه اخلاق به مثابه

همکاری. مطالعات میان‌رشته‌ای اخلاق، ۱۱(۱)، ۱۱۳-۱۴۴. <https://doi.org/10.48308/jiethics.2025.240578.1015>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۰؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۰۷؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۲۰

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

روانشناسی اخلاق^۱ از حوزه‌های مطرح در روانشناسی است که تاریخچه آن را می‌توان در مطالعات و نوشته‌های ژان پیاژه (Piaget, 1965)، روان‌شناس مکتب شناختی-تحویلی جستجو نمود. این حوزه امروزه بیش از گذشته با روان‌شناسی اجتماعی، روان‌شناسی تکاملی و علوم اعصاب پیوند خورده است (Haidt, 2007). روان‌شناسان اخلاق با رویکردی توصیفی به دنبال صورت‌بندی ارزش‌های اخلاقی و مقایسه افراد و گروهها از نظر نیمرخ ارزش‌های اخلاقی بوده‌اند. به عبارت دیگر، روان‌شناسان اخلاق همواره در تلاش بوده‌اند که اساسی‌ترین ارزش‌های اخلاقی را مشخص نمایند تا با تکیه بر آنها تفاوت‌های میان‌فردی و میان‌گروهی در قضاوت اخلاقی (قضاوت در مورد درست یا غلط بودن رفتارها) را توضیح دهند. در این راستا، نظریه‌های چندی تلاش نموده‌اند تا سازوکار زیربنای قضاوت اخلاقی را روشن نمایند (مانند Haidt, 2001; Schein & Gray, 2018). یک مثال شاخص چنین تلاشی نظریه بنیادهای اخلاقی^۲ (Haidt & Graham, 2007; Graham et al., 2013) است. بنا بر این نظریه، پنج شهود اخلاقی در طول تاریخ و در متن زندگی اجتماعی بشر تکامل یافته‌اند. این شهودها که سنگ بنای قضاوت اخلاقی را تشکیل می‌دهند عبارتند از: ۱) مراقبت/آسیب^۳ (کمک به دیگران و آسیب نزدن به آنها)، ۲) انصاف/تقلب^۴ (برابری و عدالت)، ۳) وفاداری/خیانت^۵ (سرسپردگی به گروه)، ۴) اطاعت/براندازی^۶ (احترام به افراد بالادست یا سنت‌های اجتماعی)، و ۵) تقدس/تنزل^۷ (حفظ پاکی جسمی و روحی). این پنج شهود که در این نظریه به نام بنیادهای اخلاقی^۸ خوانده می‌شوند به دودسته بزرگتر بنیادهای فردگرایانه^۹ (مراقبت و انصاف) و پیوندگرایانه^{۱۰} (وفاداری، اطاعت و تقدس) نیز تقسیم شده‌اند (Graham, et al., 2011؛ نجات و حاتمی، ۱۳۹۸). بنیاد ششمی به نام بنیاد آزادی/سرکوب^{۱۱}، که اخیرتر از پنج بنیاد قبلی توسط ایر^{۱۲} و همکاران (۲۰۱۲) پیشنهاد شده است، نماینده حق برخورداری از حریم شخصی، مالکیت و آزادی انتخاب است. علیرغم ادعای نظریه بنیادهای اخلاقی مبنی بر جهانی بودن، پرسشنامه مبتنی بر این نظریه، یعنی پرسشنامه بنیادهای اخلاقی^{۱۳} (Graham, et al., 2011)

-
1. Moral Psychology
 2. Moral Foundations Theory
 3. Care/Harm
 4. Fairness/Cheating
 5. Loyalty/Betrayal
 6. Authority/Subversion
 7. Sanctity/Degradation
 8. Moral Foundations
 9. Individualizing Foundations
 10. Binding Foundations
 11. Liberty/Oppression
 12. Iyer, R.
 13. Moral Foundations Questionnaire (MFQ)

در بعضی پژوهش‌های میان‌فرهنگی واجد اعتبار مطلوب نبوده است (Iurino & Saucier, 2020) و شاخص‌های برازش آن در برخی مطالعات به زحمت به مقادیر استاندارد رسیده است (برای نمونه، نجات و حاتمی، ۱۳۹۸؛ Nilsson & Erlandsson, 2015؛ Yalçındağ, et al., 2019). گذشته از یافته‌های تجربی، برخی محققان نیز پوشش مفهومی نظریه بنیادهای اخلاقی را مورد انتقاد قرار داده‌اند (مانند Janoff-Bulman & Carnes, 2013).

از جمله افرادی که نقدهایی به نظریه بنیادهای اخلاقی وارد نمود کری (Curry et al., 2019; Curry, 2016) است. از مهم‌ترین انتقادات وارد شده از سوی ایشان، عدم وجود پایه نظری مشخص است. از دید این محققان، نظریه بنیادهای اخلاقی به نحوی نسبتاً دلبخواهانه و براساس مرور محدود ادبیات، مجموعه خاصی از بنیادها را ارائه نموده است و پذیرش عدم شمولیت این بنیادها و امکان تغییر و اصلاحات در آنها از سوی پردازندگان این نظریه نیز گواهی بر این مساله است. دوم این‌که نظریه بنیادهای اخلاقی برخی از مهم‌ترین مسائل اخلاقی را که در نظر این محققان نقشی کلیدی در زندگی اجتماعی دارند نادیده گرفته است یا به صورت ادغام‌شده و فاقد تفکیک مناسب از یکدیگر معرفی کرده است. برای مثال، در حالی که انصاف و مقابله به مثل مفاهیمی مستقل از یکدیگر هستند، در نظریه بنیادهای اخلاقی ذیل یک بنیاد اخلاقی (انصاف) ارائه شده‌اند. انتقاد دیگر ایشان به وجود مفاهیم مراقبت و تقدس به عنوان ارزش‌های اخلاقی در نظریه بنیادهای اخلاقی است، درحالی‌که از دید این محققان این مفاهیم به‌طور دقیق مرتبط با اخلاق نیستند. به دنبال این انتقادات به نظریه بنیادهای اخلاقی، کری^۱ (۲۰۱۶) نظریه اخلاق به مثابه همکاری^۲ را براساس نظریه بازی‌ها^۳ و با محوریت قرار دادن مفهوم همکاری^۴ در تعریف اخلاق ارائه نمود. نظریه اخلاق به مثابه همکاری اخلاق را به عنوان یک راه حل زیست‌شناختی و فرهنگی برای مسائل مرتبط با همکاری که در تاریخ تکامل در زندگی اجتماعی انسان بروز یافته‌اند قالب‌بندی نمود. این نظریه هفت حوزه^۵ را برای اخلاق قائل شده است که هر یک از آنها به یک نوع خاص از همکاری که دسته مشخصی از مسائل اجتماعی را حل می‌کند، مرتبط هستند. این هفت حوزه اخلاقی عبارتند از: خانواده^۶، گروه^۷، مقابله به مثل^۸، قهرمان‌گرایی^۹، تسلیم^{۱۰}،

1. Curry, O. S.

2. Morality-as-Cooperation Theory (MAC)

3. Game theory

4. Cooperation

5. Domain

6. Family

7. Group

8. Reciprocity

9. Heroism

10. Deference

انصاف^۱ و مالکیت^۲. حوزه خانواده عبارت از انتخاب تکاملی معطوف به اختصاص دادن منابع (مانند مراقبت و کمک) به خویشاوندان و پرهیز از زنا با محارم است. حوزه گروه گرایش ذاتی به تشکیل دادن گروهها و جانبداری از گروه خودی در مقابل گروه غیرخودی است. حوزه مقابله به مثل عبارت از برگرداندن لطف طرف مقابل یا انتقام گرفتن بر آسیب وارده یا همان چشم در مقابل چشم است که هدف از آن حل مسائل مربوط به تبادلات اجتماعی است. قهرمان‌گرایی، تسلیم و انصاف راهبردهایی برای حل تعارض به ترتیب با نشان دادن شجاعت و اعمال قهرمانانه (قهرمان‌گرایی)، تسلیم به شکست و افراد بالادستی (تسلیم)، و تقسیم منصفانه منابع (انصاف) است. در نهایت، حوزه مالکیت دربرگیرنده احترام به حق مالکیت بر زمین و اموال به منظور پرهیز از تعارض است. کری و همکاران (2019a) نظریه هفت حوزه‌ای خود را واجد پوشش جامع‌تری برای اخلاق در مقایسه با نظریه بنیادهای اخلاقی دانسته‌اند، ضمن اینکه مراقبت و تقدس را به عنوان حوزه‌های نامربوط به همکاری و در نتیجه اخلاق کنار گذاشتند. تحلیل محتوای داده‌های قوم‌شناختی از ۶۰ جامعه (Curry, et al., 2019b) از این ادعا که همکاری در فرهنگ‌های مختلف اخلاقی شمرده می‌شود حمایت نمود. مطالعه الفانو^۳ و همکاران (۲۰۲۲) با استفاده از لغت‌نامه اخلاق به مثابه همکاری نیز حمایت بیشتری برای این ایده که اخلاق مجموعه‌ای از رفتارهای مبتنی بر همکاری است فراهم کرد.

پرسشنامه مرتبط با نظریه اخلاق به مثابه همکاری پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری^۴ (Curry, et al., 2019a) نام دارد که ساختار آن متأثر از پرسشنامه بنیادهای اخلاقی (Graham, et al., 2011) مشتمل بر دو بخش متفاوت به نام‌های ارتباط^۵ و قضاوت^۶ است. کری و همکاران (2019a) به بررسی همسانی درونی، پایایی بازآزمون، روایی ساختاری، روایی بیرونی در پیش‌بینی سنج‌های مرتبط با ارزش‌ها و روایی افزایشی پرسشنامه خود‌ورای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی پرداخته و بنا بر یافته‌هایشان توصیه نمودند که دو بخش قضاوت و ارتباط پرسشنامه به‌طور مجزا از یکدیگر استفاده شوند. تا آنجا که نگارندگان مطلع هستند، ییلماز^۷ و همکاران (۲۰۲۱) تنها مقاله منتشرشده با محوریت بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری خارج از بافت مبدأ این نظریه است. مطالعه مذکور در کشور ترکیه به بررسی همسانی درونی، روایی ساختاری و روایی پیش‌بین این پرسشنامه پرداخت. مشابه با کری و همکاران، این محققان نیز برازش ساختار هفت‌عاملی را در بخش ارتباط

1. Fairness

2. Property

3. Alfano, M.

4. Morality-as-Cooperation Questionnaire (MAC-Q)

5. Relevance

6. Judgement

7. Yilmaz, O.

پرسشنامه بهتر از بخش قضاوت یا کل پرسشنامه یافتند. به علاوه، بخش ارتباط پرسشنامه واجد روابط مورد انتظار با جامعه‌یاری^۱ و ایدئولوژی سیاسی نیز بود. در جمع‌بندی، نظر به تعداد اندک مطالعات اعتباریابی انجام‌شده، شواهد محدودی برای حمایت از جهان‌شمولی ادعای اخلاق هفت‌حوزه‌ای این نظریه در دست است. مطالعه حاضر با بررسی ویژگی‌های روانسنجی این مقیاس در ایران بر ادبیات موجود می‌افزاید. نظر به همسانی درونی ضعیف تعدادی از خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه بنیادهای اخلاقی فارسی، بخصوص مراقبت، انصاف و وفاداری (نجات و حاتمی، ۱۳۹۸؛ Nejat, et al., 2023) یافته‌های حاضر می‌تواند این فرصت را در اختیار اخلاق‌پژوهان ایرانی قرار دهد تا استفاده از پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری را به منظور مطالعه پیشایندها یا برآمدهای ارزش‌های اخلاقی مدنظر قرار دهند. از جمله پژوهش‌های اخیر بر مبنای این نظریه، مطالعه ترنر^۲ (۲۰۲۵) پیرامون رابطه حوزه‌های اخلاقی هفت‌گانه با هیجانات اخلاقی شرم (خانواده، گروه، تسلیم و قهرمان‌گرایی) و دلسوزی (خانواده و گروه) و سبک‌های دلبستگی، نگرش و تمایل به مهاجرت (Hazrati & Nejat, 2024)، حمایت از رفتارهای بهداشت عمومی در دوران همه‌گیری کرونا (Boggio, et al., 2024) و محافظه‌کاری اجتماعی و اقتصادی (van Leeuwen, et al., 2024) هستند. به علاوه، دورویول^۳ و همکاران (۲۰۲۴) پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری را واجد عملکرد بهتری نسبت به پرسشنامه بنیادهای اخلاقی در پیش‌بینی گرایش به بخشندگی^۴ و همکاری یافتند.

مطالعات روان‌شناختی مختلفی با موضوع اخلاق در ایران انجام شده است. از جمله آنها، پژوهش‌های نجات و همکاران (۱۳۹۴، ۱۳۹۵، ۲۰۲۰، ۲۰۲۳)، آقابایی و همکاران (۱۳۹۶)، و نجات و حیرانی طبس (۲۰۲۴) بر مبنای نظریه بنیادهای اخلاقی، مطالعه ضیایی و همکاران (۱۳۸۹) با رویکرد مدل دوگانه اخلاقی، و مطالعه خانی‌پور و همکاران (۱۳۹۹) پیرامون رابطه تصمیم‌گیری اخلاقی و جایگاه اجتماعی است. همچنین، میرآقایی و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی زیربنای مغزی انصاف و خودخواهی، و میرآقایی و همکاران (۱۴۰۱) به مطالعه اخلاق و همپاری در متن نظریه بازی‌ها پرداخته‌اند. با این حال، هیچ‌کدام از این مطالعات مبتنی بر نظریه اخلاق به مثابه همکاری نبوده است. نظر به اخیر بودن نسبی این نظریه و محدود بودن یافته‌های تجربی در راستای آزمودن آن، پژوهش حاضر با هدف اعتباریابی نسخه فارسی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری (Curry, et al., 2019a) انجام شد. در این مطالعه، روایی همگرا و واگرای این پرسشنامه در ارتباط با مجموعه‌ای از مقیاس‌های بیرونی و نیز

1. prosociality

2. Turner, S.

3. Dogruyol, B.

4. Generosity

روایی پیش‌بین افزایشی آن ورای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی گراهام^۱ و همکاران (۲۰۱۱) مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به همپوشی مفهومی بین حوزه مالکیت نظریه اخلاق به مثابه همکاری و بنیاد آزادی نظریه بنیادهای اخلاقی، از جهت آنکه هر دو حق مالکیت شخصی را به عنوان بخشی از تعریف خود دارند، در این مطالعه، بنیاد آزادی نیز در کنار پنج بنیاد بیشتر شناخته‌شده دیگر در مجموعه بنیادهای اخلاقی مدنظر قرار گرفت.

۱. روش

۱-۱. شرکت‌کنندگان و روش اجرا

جامعه پژوهش حاضر مشتمل بر ایرانیان بالای ۱۸ سال بود. شرکت‌کنندگان ۷۳۶ ایرانی بودند که به واسطه تبلیغ در شبکه‌های اجتماعی با لینک مطالعه مواجه شده و در مطالعه شرکت نمودند. افراد به یکی از دو لینک هدایت شدند. در یک لینک، شرکت‌کنندگان به پرسشنامه بنیادهای اخلاقی و مجموعه‌ای از مقیاس‌های بیرونی پاسخ دادند، درحالی‌که در لینک دیگر افراد به مجموعه‌ای از سناریوهای تخطی اخلاقی (که جزئی از مطالعه حاضر نیستند) پاسخ دادند. هر دو لینک در انتها به پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و پرسش‌های جمعیت‌شناختی خاتمه می‌یافت. حذف افراد از گروه نمونه مبتنی بر دو سوال پایش توجه و نیز یک سوال در انتهای مطالعه بود که از پاسخگویان خواست در صد سوالاتی را که بعد از خواندن صورت‌شان اقدام به پاسخگویی کرده بودند گزارش دهند. شرکت‌کنندگانی که به سوال پایش توجه پاسخ صحیح دادند یا در صد سوالاتی را که خوانده پاسخ داده بودند ۱۰۰ درصد گزارش کردند در گروه نمونه باقی ماندند. در نهایت، مجموعه ادغام‌یافته‌ای از ۵۵۲ شرکت‌کننده (۵۸/۹ درصد زن، ۳۵/۷ درصد مرد، ۲/۵ درصد باقی، ۲/۹ درصد بدون پاسخ، میانگین سنی ۳۱/۰۳ سال با انحراف استاندارد ۱۰/۲۴) برای تحلیل‌های ساختاری اولیه پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و ۳۷۰ نفر (۵۱/۶ درصد زن، ۴۴/۶ درصد مرد، ۳/۰ درصد باقی، ۰/۸ درصد بدون پاسخ، میانگین سنی ۳۲/۶۵ سال با انحراف استاندارد ۱۰/۳۳) برای تحلیل‌های بعدی مربوط به روایی همگرا، واگرا و پیش‌بین این پرسشنامه در گروه نمونه باقی ماندند. اکثریت هر دو مجموعه شرکت‌کنندگان دانشجوی مقطع کارشناسی و دارنده این مدرک (۳۸/۸ درصد، ۴۰/۳ درصد) و پس از آن کارشناسی ارشد (۲۷/۲ درصد، ۳۰/۵ درصد) بودند. رضایت مطلعانه از تمامی پاسخگویان پیش از شرکت در مطالعه دریافت شد که در آن بر ناشناس ماندن پاسخ‌ها تأکید شده بود.

۲-۱. ابزارها

پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری. پرسشنامه ۴۲ گزاره‌ای اخلاق به مثابه همکاری (Curry et al., 2019a)

با روش ترجمه و ترجمه معکوس^۱ به فارسی برگردانده شد (گزاره‌های پرسشنامه در پیوست قابل مشاهده است). این مقیاس مشتمل بر دو بخش ارتباط و قضاوت است. بخش ارتباط در مورد میزان ارتباط هر کدام از گزاره‌ها به قضاوت اخلاقی سوال می‌کند، درحالی‌که بخش قضاوت میزان موافقت با هر گزاره را مورد پرسش قرار می‌دهد. هر کدام از هفت حوزه اخلاقی مطرح شده در نظریه اخلاق به مثابه همکاری با سه گزاره در هر کدام از دو بخش ارتباط و قضاوت نمایندگی می‌شوند. پاسخ به گزاره‌ها از ۰ (اصلاً مهم نیست) تا ۵ (به شدت مهم است) در بخش ارتباط و ۰ (به شدت مخالفم) تا ۵ (به شدت موافقم) در بخش قضاوت متغیر بود. سه گزاره مربوط به خرده‌مقیاس مالکیت در بخش قضاوت پیش از انجام تحلیل‌ها کدگذاری معکوس شدند. آلفای کرونباخ برای حوزه‌های اخلاقی در پژوهش حاضر از این قرار به دست آمد: خانواده ۰/۸۶، گروه ۰/۸۴، مقابله به مثل ۰/۷۳، قهرمان‌گرایی ۰/۷۵، تسلیم ۰/۷۴، انصاف ۰/۵۷ و مالکیت ۰/۵۹. به منظور محاسبه نمره هر کدام از خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه (حوزه‌های اخلاقی) از نمره شش گزاره مربوط به آن خرده‌مقیاس از هر دو بخش ارتباط و قضاوت میانگین گرفته شد.

پرسشنامه بنیادهای اخلاقی و آزادی. به منظور سنجش تکیه بر بنیادهای اخلاقی از ترجمه فارسی (نجات و حاتمی، ۱۳۹۸) نسخه ۲۰ سواله پرسشنامه بنیادهای اخلاقی (Graham, et al., 2011) استفاده شد. این مقیاس از بخش‌های ارتباط و قضاوت تشکیل شده است. در بخش ارتباط میزان ارتباط هر گزاره با قضاوت اخلاقی و در بخش قضاوت میزان موافقت با هر گزاره مورد پرسش واقع شد. هر کدام از پنج بنیاد اخلاقی (مراقبت، انصاف، وفاداری، اطاعت و تقدس) با دو گزاره در هر بخش نمایندگی شد. تنها استثنا بنیاد مراقبت بود که برای آن از تمام شش گزاره (سه گزاره در هر بخش) از نسخه ۳۰ سواله پرسشنامه بنیادهای اخلاقی (Graham, et al., 2011؛ نجات و حاتمی، ۱۳۹۸) استفاده شد. دلیل این کار پایین بودن همسانی درونی این بنیاد در نمونه‌های ایرانی قبلی بود که محققان را بر آن داشت تا از حداکثر تعداد گزاره‌های موجود برای این خرده‌مقیاس به منظور افزایش پایایی آن تا حد ممکن در پژوهش حاضر استفاده کنند. پاسخ‌ها از ۱ (اصلاً مهم نیست) تا ۶ (به شدت مهم است) در بخش ارتباط و از ۱ (به شدت موافقم) تا ۶ (به شدت مخالفم) در بخش قضاوت متغیر بود. علاوه بر این، به منظور سنجش بنیاد آزادی، هفت از نه گزاره پیشنهاد شده برای این بنیاد (Iyer, et al., 2012) که در مطالعات اعتباریابی قبلی (نجات و حاتمی، ۱۳۹۸) وضعیت روانسنجی مطلوب‌تری داشتند استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ برای شش بنیاد اخلاقی مورد اشاره عبارت بودند از مراقبت ۰/۴۴، انصاف ۰/۵۶، وفاداری ۰/۵۹، اطاعت ۰/۶۸، تقدس ۰/۶۰ و آزادی ۰/۶۱. به منظور محاسبه نمره هر کدام از خرده‌مقیاس‌های این

پرسشنامه از نمره چهار (در مورد مراقبت شش) گزاره مربوط به آن خرده‌مقیاس از هر دو بخش ارتباط و قضاوت میانگین گرفته شد.

مقیاس‌های بیرونی. مجموعه‌ای از مقیاس‌ها و گزاره‌های بیرونی در تناظر با حوزه‌های اخلاقی موجود در نظریه اخلاق به مثابه همکاری مدنظر قرار گرفت. به‌طور مشخص‌تر، از گزاره امنیت خانواده^۱ مقیاس ارزش‌های بنیادی شوارتز^۲ (Schwartz, 1992) و مقیاس ارزش‌های خانواده^۳ (Byrne & van de Vijver, 2014) (آلفا = ۰/۸۲) برای حوزه اخلاقی خانواده، خرده‌مقیاس شهروند/کار گروهی^۴ (آلفا = ۰/۶۴) از مقیاس فضیلت‌ها در عمل^۵ (Peterson & Seligman, 2004) و گزاره‌های وفاداری و امنیت ملی^۶ از مقیاس ارزش‌های بنیادی شوارتز برای حوزه اخلاقی گروه، خرده‌مقیاس مهربانی/بخشش^۷ از مقیاس فضیلت‌ها در عمل (آلفا = ۰/۷۶) و گزاره مقابله‌به‌مثل^۸ از مقیاس ارزش‌های بنیادی شوارتز برای حوزه اخلاقی مقابله‌به‌مثل، خرده‌مقیاس شجاعت/شهامت^۹ از مقیاس فضیلت‌ها در عمل (آلفا = ۰/۷۷) برای حوزه اخلاقی قهرمان‌گرایی، خرده‌مقیاس فروتنی/تواضع^{۱۰} از مقیاس فضیلت‌ها در عمل (آلفا = ۰/۶۸) و نیز خرده‌مقیاس‌های همرنگی^{۱۱} (آلفا = ۰/۵۷)، سنت^{۱۲} (آلفا = ۰/۵۲) و قدرت^{۱۳} (آلفا = ۰/۵۳) از مقیاس ارزش‌های بنیادی شوارتز برای حوزه اخلاقی تسلیم، خرده‌مقیاس برابری/انصاف^{۱۴} از مقیاس فضیلت‌ها در عمل (آلفا = ۰/۶۸)، گزاره‌های برابری و عدالت اجتماعی^{۱۵} از مقیاس ارزش‌های بنیادی شوارتز و مقیاس هشت‌گزاره‌ای جهت‌گیری تسلط اجتماعی^{۱۶} (Ho, et al., 2015)؛ آلفا = ۰/۷۶) برای حوزه اخلاقی انصاف، و در نهایت، گزاره ثروت^{۱۷} مقیاس ارزش‌های بنیادی شوارتز برای حوزه اخلاقی مالکیت استفاده شد. تمام مقیاس‌ها و گزاره‌ها با استفاده از روش ترجمه معکوس به

-
1. Family Security
 2. Schwartz's Basic Values Scale (SVS)
 3. Family Values Scale (FVS)
 4. Citizen/Teamwork
 5. Virtues in Action Scale (VIA)
 6. Loyalty and National Security
 7. Kindness/Generosity
 8. Reciprocation
 9. Valor/Bravery/Courage
 10. Modesty/Humility
 11. Conformity
 12. Tradition
 13. Power
 14. Equity/Fairness
 15. Equality and Social Justice
 16. Social Dominance Orientation scale (SDO)
 17. Wealth

فارسی برگردانده شدند.

۲. یافته‌ها

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی مربوط به خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری را به تفکیک بخش‌های ارتباط و قضاوت این پرسشنامه در گروه نمونه ادغام‌شده ارائه می‌دهد. درحالی‌که ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های بخش ارتباط قابل قبول بودند، برای بخش قضاوت، قهرمان‌گرایی، انصاف و مالکیت همسانی درونی پایینی داشتند.

جدول ۱. آمار توصیفی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و ضرایب همبستگی بین بخش‌های متناظر از پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و بنیادهای اخلاقی/آزادی

بخش و خرده مقیاس	بخش ارتباط/قضاوت پرسشنامه بنیادهای اخلاقی (در تناظر با بخش پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری)								
	مراقبت	انصاف	وفاداری	اطاعت	تقدس	آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	آلفای کرونباخ
ارتباط									
خانواده	۰/۳۸***	۰/۲۳***	۰/۴۴***	۰/۷***	۰/۳۱***	۰/۰۷	۳/۴۴	۱/۰۳	۰/۸۲
گروه	۰/۴۱***	۰/۳۲***	۰/۵۳***	۰/۲۹***	۰/۳۰***	۰/۱۲*	۳/۲۹	۱/۰۱	۰/۷۸
مقابله به مثل	۰/۳۴***	۰/۳۳***	۰/۳۷***	۰/۱۷	۰/۲۲***	۰/۱۷***	۴/۱۵	۰/۷۸	۰/۷۴
قهرمان گرایی	۰/۳۰***	۰/۲۹***	۰/۴۲***	۰/۲۵***	۰/۲۶***	۰/۱۳*	۳/۲۰	۱/۰۴	۰/۸۱
تسلیم	۰/۱۳*	۰/۱۴*	۰/۳۲***	۰/۵۶***	۰/۲۶***	۰/۰۲	۲/۱۰	۱/۱۴	۰/۷۲
انصاف	۰/۲۵***	۰/۲۸***	۰/۲۵***	۰/۱۴*	۰/۲۱***	۰/۱۳*	۳/۶۹	۰/۹۲	۰/۶۶
مالکیت	۰/۳۶***	۰/۳۹***	۰/۲۳***	۰/۰۳	۰/۱۹***	۰/۳۰***	۴/۲۹	۰/۷۳	۰/۸۰
قضاوت									
خانواده	۰/۱۹***	۰/۲۵***	۰/۵۰***	۰/۳۶***	۰/۳۶***	۰/۰۷	۳/۲۸	۱/۱۸	۰/۸۳
گروه	۰/۱۴**	۰/۳۹***	۰/۲۲***	۰/۱۸**	۰/۳۳***	۰/۰۷	۳/۸۹	۰/۸۴	۰/۷۶
مقابله به مثل	۰/۱۱*	۰/۲۲***	۰/۲۲***	۰/۱۷*	۰/۲۵***	۰/۰۲	۳/۸۲	۰/۸۵	۰/۶۵
قهرمان گرایی	۰/۱۰	۰/۲۴***	۰/۳۷***	۰/۳۶***	۰/۳۷***	۰/۱۳*	۳/۱۸	۱/۰۶	۰/۵۴
تسلیم	۰/۰۲	۰/۱۱*	۰/۴۱***	۰/۵۶***	۰/۳۷***	۰/۲۶***	۱/۸۲	۱/۰۱	۰/۶۲
انصاف	۰/۳۶***	۰/۳۹***	۰/۱۳***	۰/۱۳*	۰/۱۰	۰/۳۴***	۴/۲۰	۰/۷۹	۰/۴۶
مالکیت	۰/۰۳	۰/۱۵**	۰/۰۶	۰/۱۰	۰/۱۳**	۰/۰۵	۳/۸۲	۰/۸۵	۰/۳۴

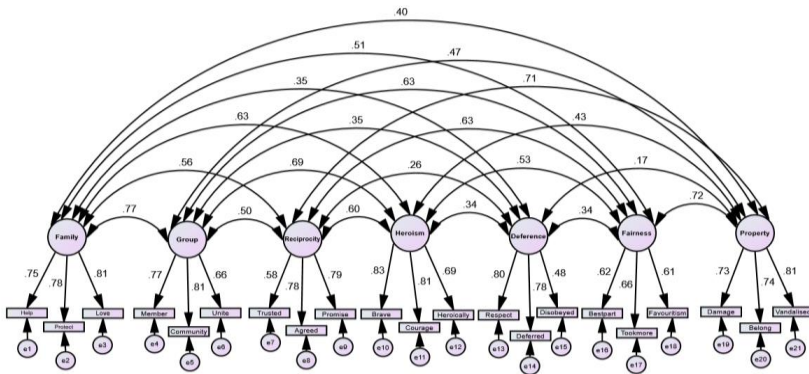
نکته ۱. $0.05 < p < 0.01$ ، $0.01 < p < 0.001$ ، $***p$

نکته ۲. در هر ردیف، بزرگترین ضریب همبستگی پررنگ شده است.

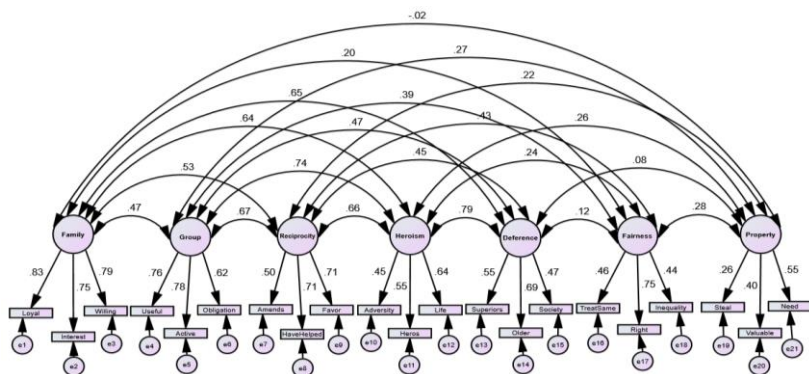
۱-۲. تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری

به تأسی از (Curry, et al. (2019a)، تحلیل‌های عاملی تاییدی جداگانه روی بخش‌های ارتباط و قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و نیز کل آن اجرا شد. مدل‌های آزموده‌شده در این تحلیل‌ها عبارت بودند از: یک مدل هفت‌عاملی همبسته بر مبنای نظریه اخلاق به مثابه همکاری (Curry, 2016)، یک مدل دوعاملی همبسته و یک مدل دوعاملی سلسله‌مراتبی مطابق با پیشنهاد ییلماز و همکاران (۲۰۲۱) که در آنها، خانواده، گروه، قهرمان‌گرایی و تسلیم به عنوان حوزه‌های اخلاقی پیوندگرایانه و مقابله‌به‌مثل، انصاف و مالکیت به عنوان حوزه‌های اخلاقی فردگرایانه لحاظ شدند. شکل ۱ ضرایب مسیر در مدل‌های هفت‌عاملی همبسته به تفکیک بخش‌های ارتباط و قضاوت پرسشنامه را ارائه می‌دهد.

بخش ارتباط

بخش قضاوت

شکل ۱. ضرایب مسیر در مدل هفت‌عاملی همبسته برای بخش ارتباط (بالا)

و قضاوت (پایین) پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری

جدول ۲. برازش مدل‌های آزموده‌شده در بخش‌های ارتباط و قضاوت و نیز در کل پرسشنامه را گزارش

می‌دهد. مدل هفت‌عاملی همبسته در هر دو بخش ارتباط و قضاوت پرسشنامه بهترین برازش را در میان مدل‌های آزمون‌شده داشت و برازش مدل دوعاملی سلسله‌مراتبی نیز بسیار نزدیک به آن بود. در هر مدل، شاخص «CFI» برای کل مقیاس پایین‌تر از این شاخص در هر کدام از بخش‌های مجزای ارتباط و قضاوت بود. با این حال، «RMSEA» مدل‌های هفت‌عاملی همبسته و دوعاملی سلسله‌مراتبی در کل مقیاس نیز همچنان قابل قبول بود، به‌رغم این‌که «CFI» شان پایین‌تر از آنچه معمولاً به عنوان برازش خوب تلقی می‌شود (بالای ۰/۹۰) بود.

برازش مدل‌ها در بخش ارتباط پرسشنامه اندکی بالاتر از بخش قضاوت بود. ضرایب رگرسیون استاندارد مسیرها در مدل‌های هفت‌عاملی همبسته و دوعاملی سلسله‌مراتبی در هر دو بخش ارتباط و قضاوت مساوی یا کمتر از ۰/۴۰ بودند، به استثنای مسیر بین گزاره دزدی غذا و حوزه مالکیت قضاوت در هر دو مدل دو و هفت‌عاملی (۰/۲۶) برای مدل هفت‌عاملی و ۰/۲۹ برای مدل دوعاملی (سلسله‌مراتبی) و مسیر بین ابرحوزه فردگرایانه و حوزه مالکیت (۰/۲۶) در بخش قضاوت برای مدل دوعاملی سلسله‌مراتبی. آلفای کرونباخ خرده‌مقیاس مالکیت در کل مقیاس نیز با حذف گزاره دزدی غذا از ۰/۵۹ به ۰/۶۷ افزایش یافت.

جدول ۲. یافته‌های تحلیل عاملی تاییدی برای پرسشنامه اخلاق

به مثابه همکاری در گروه نمونه ادغام‌یافته

مدل	بخش پرسشنامه	$\Delta\chi^2/df$	CFI	RMSEA	بازه اطمینان ۹۰ درصدی RMSEA	AIC
مدل هفت‌عاملی همبسته	ارتباط	۴/۱۰	۰/۹۰	۰/۰۷۸	(۰/۰۸۱ و ۰/۰۶۹)	۸۵۶/۸۱
	قضاوت	۳/۲۲	۰/۸۷	۰/۰۶۳	(۰/۰۶۹ و ۰/۰۵۷)	۷۰۸/۲۷
	ترکیبی (کل)	۳/۸۸	۰/۷۴	۰/۰۷۲	(۰/۰۷۵ و ۰/۰۷۰)	۳۳۸۵/۸۸
مدل دوعاملی همبسته	ارتباط	۸/۱۴	۰/۷۳	۰/۱۱۴	(۰/۱۱۹ و ۰/۱۰۹)	۱۶۵۸/۷۹
	قضاوت	۶/۱۰	۰/۶۷	۰/۰۹۶	(۰/۱۰۲ و ۰/۰۹۱)	۱۲۷۵/۴۵
	ترکیبی (کل)	۵/۲۰	۰/۶۲	۰/۰۸۷	(۰/۰۹۰ و ۰/۰۸۵)	۴۵۰۶/۸۸
مدل دوعاملی سلسله‌مراتبی	ارتباط	۴/۱۶	۰/۸۹	۰/۰۷۶	(۰/۰۸۱ و ۰/۰۷۰)	۸۹۴/۵۲
	قضاوت	۳/۳۸	۰/۸۵	۰/۰۶۶	(۰/۰۷۱ و ۰/۰۶۰)	۷۵۳/۶۹
	ترکیبی (کل)	۳/۹۲	۰/۷۴	۰/۰۷۳	(۰/۰۷۵ و ۰/۰۷۰)	۳۴۴۵/۸۵

۲-۲. روایی بیرونی و پیش‌بین پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری

جدول ۱ ضرایب همبستگی پیرسون بین حوزه‌های اخلاقی از پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و بنیادهای اخلاقی از پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی را به تفکیک بخش‌های ارتباط و قضاوت از دو

پرسشنامه ارائه می‌دهد. چنانکه ملاحظه می‌شود، حوزه خانواده قوی‌ترین همبستگی را با وفاداری داشت، حوزه گروه با وفاداری (ارتباط) و انصاف (قضاوت)، حوزه مقابله به مثل با وفاداری (ارتباط؛ پس از آن به طور نزدیکی با مراقبت و انصاف) و تقدس (قضاوت؛ پس از آن به طور نزدیکی با انصاف و وفاداری)، حوزه قهرمان‌گرایی با وفاداری (پس از آن به طور نزدیکی با اطاعت در قضاوت)، حوزه تسلیم با اطاعت، حوزه انصاف با انصاف (پس از آن به طور نزدیکی با مراقبت و وفاداری در ارتباط)، و حوزه مالکیت با انصاف (پس از آن به طور نزدیکی با تقدس در قضاوت). به منظور بررسی روایی پیش‌بین افزایش پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و رای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی و برعکس در پیش‌بینی مقیاس‌ها و گزاره‌های بیرونی از تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی به طور جداگانه برای بخش‌های ارتباط و قضاوت استفاده شد. در این تحلیل‌های رگرسیون، یک بار حوزه‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری در گام اول و بنیادهای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی در گام دوم وارد شد. بار دیگر، بنیادهای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی در گام اول و حوزه‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری در گام دوم وارد شد. بنابر یافته‌ها (جدول ۳)، در بخش قضاوت، تقریباً در تمام تحلیل‌ها، پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری واریانس معناداری اضافه بر پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی را در پیش‌بینی مقیاس‌های بیرونی تبیین نمود.

علاوه بر این، بخش قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری در سطح توصیفی پیش‌بین قویتری برای تمام مقیاس‌های بیرونی نسبت به بخش قضاوت پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی بود، البته با استثنای اندک (خرده‌مقیاس فروتنی/تواضع و نیز گزاره برابری مقیاس فضیلت‌ها در عمل). بخش ارتباط پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری نیز واریانس اضافه معناداری را برای بخش ارتباط پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی در پیش‌بینی مقیاس/گزاره‌های مرتبط با خانواده، گروه، مقابله به مثل و قهرمان‌گرایی تبیین نمود. با این حال، بخش ارتباط پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری افزایش معناداری در مجذور R و رای بخش ارتباط پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی در پیش‌بینی اکثر مقیاس/گزاره‌های مرتبط با تسلیم و انصاف ایجاد نمود. علاوه بر این، در مقایسه با بخش قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری، بخش ارتباط این پرسشنامه در سطح توصیفی پیش‌بین قوی‌تری (نسبت به پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی) برای تعداد کمتری از مقیاس‌های بیرونی، بخصوص مقیاس/گزاره‌های مرتبط با خانواده و قهرمان‌گرایی بود.

تکرار تحلیل با خارج نمودن بنیاد آزادی الگوی اصلی یافته‌ها را تغییر نداد و تنها بهبود اندکی در روایی افزایشی بخش ارتباط پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری نسبت به پرسشنامه بنیادهای اخلاقی ایجاد نمود.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون برای مقایسهٔ روایی پیش‌بین دو پرسشنامهٔ اخلاق
به مثابه همکاری و پرسشنامهٔ بنیادهای اخلاقی/آزادی در پیش‌بینی گزاره/مقیاس‌های بیرونی

گزاره/مقیاس بیرونی	R ² ارتباط اخلاقی به مثابه همکاری	R ² ارتباط بنیادهای اخلاقی/ آزادی	R ² ارتباط اخلاقی به مثابه همکاری	R ² ارتباط بنیادهای اخلاقی/آزادی	R ² اضافه شدن ارتباط اخلاقی به مثابه همکاری	R ² اضافه شدن ارتباط اخلاقی به مثابه همکاری	R ² اضافه شدن ارتباط اخلاقی به مثابه همکاری	R ² اضافه شدن ارتباط اخلاقی به مثابه همکاری	R ² اضافه شدن ارتباط اخلاقی به مثابه همکاری
خانواده									
مقیاس ارزش‌های خانواده	۰/۳۶	۰/۲۴	۰/۱۱	۰/۱۰	۰/۵۶	۰/۳۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴
امنیت خانواده	۰/۱۴	۰/۰۹	۰/۰۹	۰/۰۴	۰/۱۱	۰/۰۵	۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۰۳
گروه									
وفاداری شوارتز	۰/۱۵	۰/۱۷	۰/۰۴	۰/۰۶	۰/۱۱	۰/۰۹	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۳
امنیت ملی شوارتز	۰/۱۸	۰/۳۴	۰/۰۳	۰/۱۹	۰/۳۵	۰/۱۸	۰/۲۰	۰/۰۳	۰/۰۳
شهروند/ کار گروهی شوارتز	۰/۱۴	۰/۱۴	۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۳۷	۰/۲۰	۰/۱۰	۰/۰۲	۰/۰۲
مقابله به مثل									
مقابله به مثل شوارتز	۰/۱۰	۰/۱۵	۰/۰۵	۰/۱۰	۰/۱۲	۰/۰۵	۰/۰۹	۰/۰۲	۰/۰۲
مهربانی/بخشش فضیلت در عمل	۰/۱۲	۰/۱۱	۰/۰۶	۰/۰۴	۰/۱۶	۰/۱۰	۰/۰۹	۰/۰۲	۰/۰۲
قهرمان‌گرایی									
شجاعت/شهامت فضیلت در عمل	۰/۱۰	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۲	۰/۰۹	۰/۰۵	۰/۰۷	۰/۰۳	۰/۰۳
تسلیم									
فروتنی/ تواضع فضیلت در عمل	۰/۰۳	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۰۷	۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۰۶	۰/۰۶
سنت شوارتز	۰/۱۲	۰/۳۱	۰/۰۱	۰/۰۲	۰/۲۸	۰/۲۲	۰/۱۰	۰/۰۴	۰/۰۴
هم‌رنگی شوارتز	۰/۱۵	۰/۲۳	۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۲۵	۰/۱۷	۰/۱۰	۰/۰۲	۰/۰۲
قدرت شوارتز	۰/۰۸	۰/۱۶	۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۱۵	۰/۱۵	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۶
انصاف									
برابری/ انصاف فضیلت در عمل	۰/۱۵	۰/۱۵	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۳۰	۰/۲۰	۰/۱۴	۰/۰۵	۰/۰۵
برابری شوارتز	۰/۰۷	۰/۱۳	۰/۰۳	۰/۰۹	۰/۱۷	۰/۲۰	۰/۰۶	۰/۰۹	۰/۰۹
عدالت اجتماعی شوارتز	۰/۱۴	۰/۲۲	۰/۰۳	۰/۱۱	۰/۲۲	۰/۱۶	۰/۱۱	۰/۰۵	۰/۰۵
جهت‌گیری تسلط اجتماعی	۰/۰۶	۰/۱۰	۰/۰۳	۰/۰۷	۰/۳۷	۰/۲۱	۰/۲۱	۰/۰۵	۰/۰۵
مالکیت									
ثروت شوارتز	۰/۰۲	۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۲
میانگین	۰/۱۲	۰/۱۶	۰/۰۴	۰/۰۸	۰/۲۱	۰/۱۵	۰/۱۰	۰/۰۴	۰/۰۴

نکته. اعداد پررنگ‌شده بیانگر این هستند که کدام یک از دو مقیاس، پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری یا پرسشنامه بنیادهای اخلاقی/آزادی، پیش‌بین قویتری برای هر کدام از گزاره/مقیاس‌های بیرونی هستند. جدول ۴ ضرایب همبستگی بین خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و مقیاس/گزاره‌های بیرونی را ارائه می‌دهد. به منظور محاسبهٔ میانگین ضرایب همبستگی در عرض تمام مقیاس‌ها و گزاره‌های مرتبط با یک حوزهٔ اخلاقی، از روش کری و همکاران (2019a) با تبدیل ضرایب همبستگی به مقادیر z فیشر و سپس تبدیل معکوس میانگین نمرات z به ضرایب همبستگی استفاده شد. تمام خرده‌مقیاس‌های دو بخش ارتباط و قضاوت پرسشنامهٔ اخلاق به مثابه همکاری به‌طور معناداری با

جدول ۴. ضرایب همبستگی پیروسون بین خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و مقیاس/گزاره‌های بیرونی

[illegible]

بخش ارتباط پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری																	بخش قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری																
گزاره/مقیاس بیرونی		خانواده	گروه	مقیاس پیندل	فهرمان‌گرایی	تسلیم	انصاف	مالکیت			خانواده	گروه	مقیاس پیندل	فهرمان‌گرایی	تسلیم	انصاف	مالکیت																
میانگین		۵/۴۵	۲/۱	۹/۱	۳۳/۱	۱۵/۱	۵/۱۵	۲۰/۱			۱۹/۱	۴/۱	۱۳/۱	۲۷/۱	۱۵/۱	۵/۱۵	۲۰/۱																
هم‌پارام‌گرایی																																	
شجاعت/شهامت فضیلت در عمل		۶۰/۱۰۰	۳۱/۱۰۰	۳۰/۱۰۰	۳۴/۱۰۰	۱۰/۱۰۰	۹/۱۰۰	۱۷/۱۰۰			۴۰/۱۰۰	۳۱/۱۰۰	۳۱/۱۰۰	۳۴/۱۰۰	۱۰/۱۰۰	۹/۱۰۰	۳۰/۱۰۰																
تسلیم																																	
فروتنی/تواضع فضیلت در عمل		۵۰/۱۰۰	۴۱/۱۰۰	۸۰/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰	۷۰/۱۰۰	۶۰/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰			۱۲۵/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰	۷۰/۱۰۰	۶۰/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰																
سنت شوارتز		۸۵/۱۰۰	۵۲/۱۰۰	۷۱/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۴۲/۱۰۰	۷۸/۱۰۰	۶۰/۱۰۰			۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۴۲/۱۰۰	۷۸/۱۰۰	۷۸/۱۰۰																
هم‌رنگی شوارتز		۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰			۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰																
قدرت شوارتز		۸۱/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۹۱/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰			۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰																
میانگین		۴۵/۱۰۰	۴۰/۱۰۰	۵۵/۱۰۰	۷۸/۱۰۰	۴۰/۱۰۰	۳۱/۱۰۰	۱۲/۱۰۰			۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۱۲۵/۱۰۰	۴۰/۱۰۰	۳۰/۱۰۰	۱۲/۱۰۰																
انصاف																																	
برابری/انصاف فضیلت در عمل		۷۸/۱۰۰	۴۲/۱۰۰	۴۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۴۰/۱۰۰	۵۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰			۷۸/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۴۰/۱۰۰	۵۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰																
برابری شوارتز		۸۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۷۰/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰	۶۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰			۸۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۶۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰																
عدالت اجتماعی شوارتز		۱۰۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۷۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۵۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰			۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۵۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰																
جهت‌گیری تسلط اجتماعی		۱۰۰/۱۰۰	۳۱/۱۰۰	۳۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۷۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰			۱۰۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۷۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰																
میانگین		۳۱/۱۰۰	۵۴/۱۰۰	۸۱/۱۰۰	۵۴/۱۰۰	۳۰/۱۰۰	۱۱/۱۰۰	۶/۱۰۰			۷۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۱۲۰/۱۰۰	۳۰/۱۰۰	۳۳/۱۰۰	۱۱/۱۰۰																
مالکیت																																	
ثروت شوارتز		۷۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۱۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۵۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۵۰/۱۰۰			۱۲۱/۱۰۰	۱۲۱/۱۰۰	۱۲۱/۱۰۰	۱۲۱/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰	۱۰۰/۱۰۰																
نکته ۱. $p < 0.05$، $p < 0.01$، $p < 0.001$ نکته ۲. اعداد پررنگ‌شده بزرگترین ضریب همبستگی در هر ردیف و برای هر بخش (ارتباط/ قضاوت) از پرسشنامه هستند. نکته ۳. برای محاسبه میانگین برای حوزه اخلاقی انصاف، ضرایب همبستگی با مقیاس جهت‌گیری تسلط اجتماعی به صورت معکوس‌شده مورد استفاده قرار گرفتند.																																	

۳-۲. تفاوت‌های جنسیتی در پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و پرسشنامه بنیادهای اخلاقی / آزادی زنان نمرات بالاتری در حوزه‌های اخلاقی انصاف ($t(385/52) = 1/97, p = 0/050$) و مالکیت ($t(520) = 2/58, p = 0/010$) از بخش قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری به دست آوردند، درحالی‌که نمره مردان در حوزه‌های خانواده ($t(520) = -4/46, p < 0/001$)، قهرمان‌گرایی ($t(520) = -2/23, p = 0/026$) و تسلیم ($t(376/79) = -3/45, p < 0/001$) از این بخش از پرسشنامه بالاتر از زنان بود. تفاوت جنسیتی معناداری در حوزه‌های بخش ارتباط و یا پرسشنامه ترکیبی به دست نیامد ($|t| \leq 3/24, ps > 0/105$). در خصوص پرسشنامه بنیادهای اخلاقی، نمره زنان در بنیادهای مراقبت ($t(315/35) = 4/29, p < 0/001$) و انصاف ($t(275/44) = 4/95, p < 0/001$) بالاتر بود. تفاوت در سایر بنیادها معنادار نبود ($ps > 0/05$).

نتیجه

ادعای نظریه اخلاق به مثابه همکاری (Curry, 2016) این است که با فراهم نمودن پوشش گسترده‌تر و منسجم‌تری برای ارزش‌های اخلاقی، از نظریات رایج قبلی در این خصوص فراتر رفته است. هدف از مطالعه حاضر، ارزیابی پایایی و روایی نسخه فارسی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری (Curry, et al., 2019a) بود. اولین مشاهده براساس یافته‌ها این بود که حوزه‌های بخش ارتباط این پرسشنامه همسانی درونی بالاتری نسبت به حوزه‌های بخش قضاوت آن داشتند. این یافته پیشتر در مورد پرسشنامه بنیادهای اخلاقی (Graham, et al., 2011) نیز مشاهده شده بود. در نتیجه، این موضوع احتمالاً به نوع قضاوت اخلاقی که در هر کدام از بخش‌های ارتباط و قضاوت فراخوانده می‌شود مربوط است. در خصوص حوزه‌های اخلاقی، برای بخش ارتباط، ضرایب آلفای برخی حوزه‌ها اندکی پایین‌تر اما عموماً قابل مقایسه با کری و همکاران (2019a) و به‌خصوص ییلماز و همکاران (۲۰۲۱) بود. برای بخش قضاوت، اما، قهرمان‌گرایی همسانی درونی پایینی داشت و آلفاهای حوزه‌های اخلاقی مالکیت و انصاف قابل قبول نبود. آلفای حوزه مالکیت از بخش قضاوت مشابه با ییلماز و همکاران، اما به میزان قابل توجهی پایین‌تر از کری و همکاران بود. با این حال، آلفاهای به دست آمده برای حوزه‌های انصاف و قهرمان‌گرایی بخش قضاوت از کری و همکاران و ییلماز و همکاران هر دو پایین‌تر بود. در نتیجه، از نقطه نظر همسانی درونی، به اخلاق‌پژوهان ایرانی توصیه می‌شود تا از بخش ارتباط پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری استفاده کنند. علاوه بر این، حوزه‌های انصاف، قهرمان‌گرایی و به‌خصوص مالکیت از بخش قضاوت نیازمند بهبود همسانی درونی هستند. برخی خرده‌مقیاس‌های نسخه فارسی پرسشنامه بنیادهای اخلاقی، به‌طور خاص تر مراقبت، انصاف و وفاداری، همسانی درونی پایینی را در پژوهش‌ها (مانند نجات و حاتمی، ۱۳۹۸؛ Nejat, et al., 2023) نشان داده‌اند. این یافته در مطالعه حاضر نیز برای پرسشنامه

بنیادهای اخلاقی تکرار شد. به علاوه، خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری آلفاهای بالاتری نسبت به خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه بنیادهای اخلاقی داشتند، به استثنای انصاف و مالکیت. به این ترتیب، جایگزین نمودن بنیاد وفاداری با حوزه‌های خانواده و گروه، و نیز بنیاد انصاف با حوزه‌های مقابله به مثل و انصاف، چنانکه از مفهوم‌بندی نظریه اخلاق به مثابه همکاری استنباط می‌شود، عموماً همسانی درونی دغدغه‌های اخلاقی را بهبود داده است.

مدل نظری هفت‌عاملی حوزه‌های اخلاقی بهترین برآزش را با پاسخ‌های شرکت‌کنندگان ایرانی به نسخه فارسی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری در میان مدل‌های مفروض در پژوهش حاضر داشت و پس از آن با اختلاف نزدیک مدل دوعاملی سلسله‌مراتبی (فردگرایانه-پیوندگرایانه) قرار داشت. در نتیجه، اولاً پژوهش حاضر همسو با ویلماز و همکاران (۲۰۲۱) در ترکیه، از تمایز هفت ارزش اخلاقی مورد اشاره نظریه اخلاق به مثابه همکاری در میان ایرانیان حمایت نمود. ثانیاً نشان داد که این هفت دغدغه اخلاقی در قالب دو دسته بزرگتر فردگرایانه (انصاف، مالکیت و مقابله به مثل) و پیوندگرایانه (گروه، خانواده و قهرمان‌گرایی) قابل دسته‌بندی هستند. پیشتر، بنیادهای اخلاقی نیز در متن نظریه بنیادهای اخلاقی از نظر تجربی به دو دسته فردگرایانه و پیوندگرایانه تقسیم شده بودند (Graham, et al., 2011؛ نجات و حاتمی، ۱۳۹۸). مطالعه حاضر همچنین یافته‌های کری و همکاران (2019a) و ویلماز و همکاران پیرامون برآزش بهتر مدل‌ها در بخش‌های مجزای پرسشنامه نسبت به کل پرسشنامه، با برآزش اندکی بهتر در بخش ارتباط نسبت به بخش قضاوت را بازتولید نمود. این نتیجه همراستا با توصیه کری و همکاران مبنی بر استفاده از یک یا هر دو بخش پرسشنامه به‌طور جداگانه است. در سطح گزاره‌ها، گزاره دزدی غذا در بخش قضاوت، رابطه به اندازه کافی قدرتمندی با حوزه مفروض خود (مالکیت) نداشت. وجود ناهمسویی بین این گزاره و سایر گزاره‌های مالکیت ممکن است به دلیل مبنا قرار دادن شکلی افراطی از نیاز (از گرسنگی مردن) به عنوان توجیهی برای تخطی از حق مالکیت در این گزاره باشد که باعث شد افراد آن را بیشتر از سایر گزاره‌های این حوزه مجاز بشمارند.

پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری، بخصوص بخش قضاوت آن، اکثریت مقیاس‌های بیرونی را ورای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی پیش‌بینی نمود. علاوه بر این، در مجموع، پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری پیش‌بین بهتری نسبت به پرسشنامه بنیادهای اخلاقی برای مقیاس‌های مرتبط با خانواده و قهرمان‌گرایی و به میزان کمتری برای مقیاس‌های مرتبط با گروه و مقابله به مثل بود، درحالیکه پرسشنامه بنیادهای اخلاقی در پیش‌بینی مقیاس‌های مرتبط با انصاف و تسلیم و به میزان کمتری مالکیت بهتر از پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری عمل نمود. یافته مرتبط با خانواده، گروه، قهرمان‌گرایی، تسلیم و انصاف همسو با کری و همکاران (2019a) بود و این انتظار را تایید نمود که نظر به غیبت حوزه‌های اخلاقی خانواده، مقابله به مثل و قهرمان‌گرایی از نظریه بنیادهای اخلاقی، پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری باید بر پرسشنامه بنیادهای

اخلاقی در تبیین تفاوت‌های فردی در ارزش‌های مرتبط با این حوزه‌ها پیشی بگیرد. البته برتری پرسشنامه بنیادهای اخلاقی در پیش‌بینی مقیاس‌های مرتبط با انصاف و تسلیم ممکن است بیانگر وجود همسویی بیشتر بین بازنمایی این ارزش‌ها در سایر مفهوم‌بندی‌های رایج و نظریه بنیادهای اخلاقی نسبت به نظریه اخلاق به مثابه همکاری، بخصوص برای بخش ارتباط، باشد.

یافته‌های حاضر بیانگر آن بود که حوزه‌های اخلاقی دو بخش ارتباط و قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری مرتبط با تقریباً تمام مقیاس/گزاره‌های بیرونی متناظر با خودشان بودند. یک استثنای قابل ملاحظه گزاره بیرونی در نظر گرفته شده برای حوزه مالکیت بود که به جای اینکه با خود حوزه اخلاقی مالکیت از پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری رابطه داشته باشد با حوزه مقابله به مثل از بخش ارتباط و حوزه خانواده از بخش قضاوت رابطه داشت. عدم وجود شواهد برای روایی همگرایی حوزه مالکیت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری مشابه با یافته کری و همکاران (2019a) برای بخش ارتباط این حوزه بود. با این حال، نظر به این که تنها مقیاس بیرونی مورد استفاده در پژوهش حاضر در تناظر با حوزه اخلاقی مالکیت، گزاره ثروت از مقیاس ارزش‌های بنیادی شوارتز بود، ممکن است این یافته صرفاً بیانگر عدم وجود همگرایی کافی بین حوزه مالکیت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و تکیه بر ثروت به عنوان یک ارزش باشد. در میان حوزه‌های پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری، خانواده قوی‌ترین پیش‌بین مقیاس‌های بیرونی متناظر با خودش در هر دو بخش ارتباط و قضاوت بود. با این حال، گذشته از این، در مورد اکثریت حوزه‌ها، بخصوص مقابله به مثل، انصاف و تسلیم، همگرایی بیشتری بین بخش قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری و مقیاس‌های بیرونی (نسبت به بخش ارتباط پرسشنامه و این مقیاس‌ها) وجود داشت. این یافته با یافته دیگر پژوهش حاضر یعنی روایی افزایشی بالاتر بخش قضاوت پرسشنامه و رای پرسشنامه بنیادهای اخلاقی همسو است. یافته‌های حاضر پیرامون بخش ارتباط از پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری بهتر از کری و همکاران بود، چرا که در حالی که در مطالعه کری و همکاران تنها حوزه‌های خانواده و تسلیم از بخش ارتباط قوی‌ترین پیش‌بین‌های مقیاس‌های بیرونی از نظر مفهومی مرتبط با خودشان بودند، در پژوهش حاضر، حوزه‌های خانواده، گروه، قهرمان‌گرایی و تسلیم از بخش ارتباط چنین شرایطی داشتند. با این حال، در خصوص بخش قضاوت پرسشنامه، یافته‌های حاضر با کری و همکاران همسو بود. این همراستایی از یک سو مربوط به حوزه‌ای بود که بخش قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری قوی‌ترین پیش‌بین آن نبود (گروه و قهرمان‌گرایی)، و از سوی دیگر اینکه در مجموع، بخش قضاوت پرسشنامه روایی همگرایی بالاتری نسبت به بخش ارتباط آن نشان داد. بنابراین، علیرغم وجود تفاوت‌های اندک بین یافته‌های حاصل از دو فرهنگ، پژوهش حاضر به طور عمده یافته‌های کری و همکاران در خصوص رابطه پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری با مقیاس‌های بیرونی را بازتولید نمود. به این ترتیب، این یافته ممکن است به عنوان شواهدی بر وجود برخی تفاوت‌های ذاتی بین

دو بخش ارتباط و قضاوت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری تلقی شود. عملکرد بهتر بخش قضاوت در پیش‌بینی مقیاس‌های بیرونی ممکن است به دلیل شباهت بیشتر بین فرمت سوال این بخش و آن مقیاس‌ها باشد. در نتیجه، مشابه با نسخه تغییر یافته پرسشنامه بنیادهای اخلاقی (Atari, et al., 2023)، پژوهشگران نظریه اخلاق به مثابه همکاری نیز ممکن است بخواهند بر گزاره‌های قضاوت تمرکز نموده و تنها به دنبال ارتقای همسانی درونی برخی از حوزه‌های آن باشند.

در جمع‌بندی، درحالی‌که بخش ارتباط پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری همسانی درونی تا حدی بالاتر و روایی عاملی اندکی بهتر داشت، اما بخش قضاوت آن در روایی همگرا و افزایشی بهتر از بخش ارتباط بود. در نتیجه، درحالی‌که می‌توان توصیه به استفاده از بخش‌های ارتباط و قضاوت به‌طور جداگانه نمود (Curry, et al., 2019a)، یافته حاضر در مورد نسخه فارسی این پرسشنامه نشان داد که نمی‌توان یک بخش را به‌طور قطعی بر دیگری ترجیح داد. این یافته متفاوت از یافته‌های ییلماز و همکاران (۲۰۲۱) است که ایشان را به ترجیح دادن بخش ارتباط بر بخش قضاوت هدایت نمود. در خصوص حوزه‌ها، حوزه‌های مالکیت و انصاف از بخش قضاوت ضروری‌ترین اهداف به منظور بهبود همسانی درونی هستند، درحالی‌که انصاف ارتباط، قهرمان‌گرایی قضاوت و مالکیت قضاوت/ارتباط نیازمند پالایش سازه هستند. برای نمونه، یک پیشنهاد برای رفع نمودن درهم‌تنیدگی حوزه قهرمان‌گرایی با گروه در پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری می‌تواند تغییر دادن گزاره‌های بیانگر قهرمان‌گرایی در بافت یک گروه خودی (مانند کشور و ملت) به قهرمان‌گرایی در قالبی عمومی‌تر باشد. روابط با پرسشنامه بنیادهای اخلاقی عمدتاً همسو با انتظارات بود، به‌خصوص برای زوج‌های خانواده و گروه، تسلیم و اطاعت، و انصاف و انصاف، درحالی‌که مقابله به‌مثل و گروه روابط غیراختصاصی‌تری با بنیادهای اخلاقی نشان دادند. مطابق یافته‌ها، علیرغم وجود اشتراک بین حوزه مالکیت نظریه اخلاق به مثابه همکاری و بنیاد آزادی نظریه بنیادهای اخلاقی، مالکیت از نظر ماهیت به بنیاد انصاف نزدیکتر بود، چنانکه شواهد نیز نشان داد حوزه مالکیت پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری خرده‌مقیاس برابری/انصاف از مقیاس فضیلت‌ها در عمل را به قوی‌ترین میزان در میان تمام مقیاس‌های بیرونی در بخش ارتباط و نزدیک به قوی‌ترین در بخش قضاوت پیش‌بینی نمود. این یافته بیانگر وجود زیربنای مفهومی برابری در حوزه اخلاقی مالکیت است. این موضوع نشان می‌دهد که مفاهیم حق مالکیت زمین و دارایی با انصاف همسوتر هستند تا با آزادی از سرکوب و اجبار. دوم اینکه جهت‌گیری بنیاد آزادی از نظریه بنیادهای اخلاقی بیشتر به سمت آزادی است تا مالکیت، که همسو با برخی تلاش‌های اخیر (Atari & Haidt, 2023؛ Boyer, 2023) برای کاندید نمودن مالکیت به عنوان یک بنیاد اخلاقی مجزا از شش بنیاد قبلی است. در نهایت، همسو با غیبت مفاهیم مراقبت و تقدس از نظریه اخلاق به مثابه همکاری (Curry et al., 2019a)، یافته‌ها آشکار ساخت که این دو بنیاد اخلاقی هیچ هم‌تای واضحی در میان حوزه‌های نظریه اخلاق به مثابه همکاری ندارند.

یافته‌های پژوهش حاضر دلالت بر وجود یک درهم تنیدگی بین انصاف، مقابله به مثل و مالکیت با یکدیگر همگرایی داشتند. این یافته ممکن است بیانگر این باشد که انصاف یا همان عدالت، در مفهوم دارا بودن/دریافت کردن/فراهم کردن آنچه که شایسته کسی است، اساسی‌ترین دغدغه زیربنای هر دو حوزه مقابله به مثل و مالکیت باشد. بر این مبنا می‌توان مقابله به مثل و مالکیت را شکل‌های بخصوصی از انصاف به جای حوزه‌های اخلاقی مجزا از آن تلقی نمود. این شایستگی ممکن است مبتنی بر برابری تمام افراد بشر (در مورد انصاف)، سخت‌تر از دیگران کار کردن در گذشته (در مورد مالکیت)، یا کسی را بیشتر منتفع ساختن (در مورد مقابله به مثل) باشد. به طور مشابه، ویسرز^۱ و رانجس^۲ (۲۰۲۱) تمییز دادن حوزه‌های اخلاقی انصاف و مقابله به مثل از یکدیگر را برای شرکت کنندگان‌شان دشوار یافتند. در خصوص تفاوت‌های جنسیتی، زنان نمرات بالاتری در حوزه‌های اخلاقی انصاف و مالکیت از بخش قضاوت پرسشنامه داشتند، درحالیکه تکیه مردان بر حوزه‌های خانواده، قهرمان‌گرایی و تسلیم این بخش بیشتر بود. تأکید بیشتر زنان بر حوزه انصاف در پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری همسو با یافته تکیه بیشتر زنان بر بنیاد انصاف از پرسشنامه بنیادهای اخلاقی در پژوهش حاضر و نیز پژوهش‌های پیشین (Graham, et al., 2011؛ نجات و حاتمی، ۱۳۹۸) بود. در خصوص محبوبیت بیشتر حوزه‌های خانواده، قهرمان‌گرایی و تسلیم نزد مردان این احتمال قابل طرح است که این ارزش‌های اخلاقی زیربنای باورهای افتخار^۳ باشند که معمولاً در مردان بیشتر از زنان یافت می‌شود (Gul & Schuster, 2020). این موضوع همچنین همسو با آن دسته از یافته‌های مربوط به پرسشنامه بنیادهای اخلاقی است که بیانگر وجود رابطه‌ای بین باورهای افتخار و بنیادهای پیوندگرایانه هستند (مانند Milesi, et al., 2020). مهمترین محدودیت پژوهش حاضر اجرای آنلاین مطالعه بود که در نتیجه آن، افراد گروه نمونه عمدتاً متشکل از افراد نسبتاً تحصیل کرده با دسترسی به اینترنت شدند. بر این اساس، در تعمیم یافته‌ها به افراد با سطح تحصیلات پایین‌تر یا شهرها و روستاهای فاقد دسترسی مناسب به اینترنت باید احتیاط نمود. محدودیت دوم پژوهش، عدم بررسی تفاوت‌های قومیتی و خرده فرهنگی در تکیه بر حوزه‌های اخلاقی بود. پیشنهاد می‌شود مطالعات ایرانی آتی بررسی جامع‌تری در خصوص رابطه حوزه‌های اخلاقی و ویژگی‌های جمعیت شناختی انجام دهند.

ملاحظات اخلاقی

این تحقیق به صورت یک پژوهش مستقل صورت گرفته و برای انجام آن از حمایت مالی موسسه خاصی استفاده نشده است. همچنین نویسندگان تعارض منافع ندارند.

1. Vissers, G. W. J.
2. Vranjes, I.
3. Honor Beliefs

منابع

- آقابابائی، ناصر؛ طلائی پاشیری، امیررضا؛ کوانتس، کاترین تی (۱۳۹۶). بررسی روابط میان ویژگی‌های شخصیتی، بنیان‌های اخلاقی، و اخلاق کاری در دانشجویان ایرانی و کانادایی، *روانشناسی فرهنگ*، ۱(۲)، ۱-۲۲.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25887211.1396.1.2.1.0>
- خانی‌پور، حمید؛ پورعلی، مهسان؛ عطار، مژگان (۱۳۹۹). حس قدرت، حس جایگاه اجتماعی و شیوه‌های جایگاه‌طلبی با تصمیم‌گیری غیراخلاقی به نفع خود و به نفع دیگران. *روانشناسی شناختی*، ۸(۳)، ۳۸-۵۱.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23455780.1399.8.3.5.4>
- ضیایی، مریم؛ پوراعتماد، حمیدرضا؛ ثناء، منصوره (۱۳۸۹). قضاوت اخلاقی در بیماران دچار آسیب قشر پیش‌پیشانی راست. *تازه‌های علوم شناختی*، ۱۲(۳)، ۸-۱.
- میرآقایی، علی محمد؛ پوراعتماد، حمیدرضا؛ مظاهری، محمدعلی؛ خسروآبادی، رضا؛ پرهیزکاری، فرزانه (۱۴۰۱). عملکرد در بازی‌های زنهار و آمرانه: شواهدی از افول همپاری در جامعه. *توسعه علوم/انسانی*، ۳(۶)، ۴۲-۲۵.
<https://doi.org/10.22047/hsd.2023.182888>
- نجات، پگاه؛ باقریان، فاطمه؛ حاتمی، جواد؛ شکری، امید (۱۳۹۴). بررسی ویژگی‌های شناختی - اجتماعی بازنمایی ذهنی دغدغه‌های اخلاقی: گروه‌بندی، جهت‌گیری انگیزشی و بافت ارتباطی بنیادهای اخلاقی، *شناخت اجتماعی*، ۷، ۱۰۹-۱۲۶.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223782.1394.4.1.8.1>
- نجات، پگاه؛ باقریان، فاطمه؛ شکری، امید؛ حاتمی، جواد (۱۳۹۵). الگوی تکیه بر بنیادهای اخلاقی در بازنمایی ذهنی یک نمونه ایرانی از جامعه آرمانی و رفتارهای اخلاقی و غیراخلاقی، *تازه‌های علوم شناختی*، ۷(۱)، ۳۹-۲۷.
<http://icssjournal.ir/article-1-502-fa.html>
- نجات، پگاه، و حاتمی، جواد (۱۳۹۸). ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه بنیادهای اخلاقی در سه نمونه ایرانی، *شناخت اجتماعی*، ۱۵، ۱۰۷-۱۲۴.
<https://doi.org/10.30473/sc.2019.40617.2204>
- Alfano, M.; Cheong, M., Curry, O. (2022). Moral Universals: A Machine-Reading Analysis of 256 Societies. *Heliyon*, 10(6), e25940. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e25940>
- Atari, M.; Haidt, J. (2023). Ownership is (likely to be) a Moral Foundation. *Behavioral & Brain Sciences*, 46. <https://doi.org/10.1017/S0140525X2300119X>
- Atari, M.; Haidt, J.; Graham, J.; Koleva, S.; Stevens, S. T.; Dehghani, M. (2023). Morality Beyond the WEIRD: How the Nomological Network of Morality Varies across Cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 125(5), 1157-1188.
<https://doi.org/10.1037/pspp0000470>
- Boggio, P. S.; Nezlek, J. B.; Alfano, M.; Azevedo, F.; Capraro, V.; Cichocka, A.; ... & Van Bavel, J. J. (2024). A Time for Moral Actions: Moral Identity, Morality-as-Cooperation and Moral Circles Predict Support of Collective Action to Fight the COVID-19 Pandemic in an International Sample. *Group Processes & Intergroup Relations*, 27(1), 178-195. <https://doi.org/10.1177/13684302231153800>
- Boyer, P. (2023). Ownership Psychology as a Cognitive Adaptation: A Minimalist Model. *Behavioral and Brain Sciences*, 46, e323. <https://doi.org/10.1017/S0140525X22002527>

- Byrne, B. M.; Van de Vijver, F. J. (2014). Factorial Structure of the Family Values Scale from a Multilevel-Multicultural Perspective. *International Journal of Testing*, 14(2), 168-192. <https://doi.org/10.1080/15305058.2013.870903>
- Curry, O. S. (2016). Morality as Cooperation: A Problem-Centered Approach. In T. K. Shackelford & R. D. Hansen (Eds.). *The evolution of morality* (pp. 27–51). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-19671-8_2
- Curry, O. S.; Chesters, M. J.; Van Lissa, C. J. (2019a). Mapping Morality with a Compass: Testing the Theory of 'Morality-as-Cooperation' with a New Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 78, 106-124. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2018.10.008>
- Curry, O. S.; Mullins, D. A.; Whitehouse, H. (2019b). Is it Good to Cooperate? Testing the Theory of Morality-as-Cooperation in 60 Societies. *Current Anthropology*, 60(1), 47-69. <https://doi.org/10.1086/701478>
- Dogruyol, B.; Velioglu, İ.; Bayrak, F.; Acem, E.; Isler, O.; Yilmaz, O. (2024). Validation of the Moral Foundations Questionnaire-2 in the Turkish Context: Exploring its Relationship with Moral Behavior. *Current Psychology*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-06097-z>
- Graham, J.; Haidt, J.; Koleva, S.; Motyl, M.; Iyer, R.; Wojcik, S. P.; Ditto, P. H. (2013). Moral Foundations Theory: The Pragmatic Validity of Moral Pluralism. In *Advances in Experimental Social Psychology*, Vol. 47, pp. 55-130. Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-407236-7.00002-4>
- Graham, J.; Nosek, B. A.; Haidt, J.; Iyer, R.; Koleva, S.; Ditto, P. H. (2011). Mapping the Moral Domain. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 366. <https://doi.org/10.1037/a0021847>
- Gul, P.; Schuster, I. (2020). Judgments of Marital Rape as a Function of Honor Culture, Masculine Reputation Threat, and Observer Gender: A Cross-Cultural Comparison between Turkey, Germany, and the UK. *Aggressive Behavior*, 46(4), 341-353. <https://doi.org/10.1002/ab.21893>
- Haidt, J. (2001). The Emotional Dog and its Rational Tail: A Social Intuitionist Approach to Moral Judgment. *Psychological Review*, 108(4), 814–834. <http://doi.org/10.1037/0033-295X.108.4.814>
- Haidt, J. (2007). The New Synthesis in Moral Psychology. *Science*, 316, 998-1002. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1126/science.1137651>
- Haidt, J.; Graham, J. (2007). When Morality Opposes Justice: Conservatives Have Moral Intuitions that Liberals May not Recognize. *Social Justice Research*, 20(1), 98-116. <https://doi.org/10.1007/s11211-007-0034-z>
- Hazrati, M.; Nejat, P. (2024, February). *Morality and immigration: Morality-as-Cooperation as predictor of attitude and tendency towards immigration* [Research spotlight]. The SPSP 2024 Annual Convention, San Diego, USA.
- Ho, A. K.; Sidanius, J.; Kteily, N.; Sheehy-Skeffington, J.; Pratto, F.; Henkel, K. E.; Foels, R.; Stewart, A. L. (2015). The Nature of Social Dominance Orientation: Theorizing and

- Measuring Preferences for Intergroup Inequality Using the New SDO7 Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(6), 1003-1028.
<https://doi.org/10.1037/pspi0000033>
- Iurino, K.; Saucier, G. (2020). Testing Measurement Invariance of the Moral Foundations Questionnaire across 27 Countries. *Assessment*, 27(2), 365-372.
<https://doi.org/10.1177/1073191118817916>
- Iyer, R.; Koleva, S.; Graham, J.; Ditto, P.; Haidt, J. (2012). Understanding Libertarian Morality: The Psychological Dispositions of Self-Identified Libertarians. *PLoS ONE*, 7(8), e42366-e42366. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0042366>
- Janoff-Bulman, R.; Carnes, N. C. (2013). Surveying the Moral Landscape: Moral Motives and Group-Based Moralities. *Personality and Social Psychology Review*, 17, 219-236.
<https://doi.org/10.1177/1088868313480274>
- Milesi, P.; Süßenbach, P.; Bohner, G.; Megías, J. L. (2020). The Interplay of Modern Myths about Sexual Aggression and Moral Foundations in the Blaming of Rape Victims. *European Journal of Social Psychology*, 50(1), 111-123.
<https://doi.org/10.1002/ejsp.2622>
- Miraghaie, A. M.; Pouretmad, H.; Villa, A. E. P.; Mazaheri, M. A.; Khosrowabadi, R.; Lintas, A. (2022). Electrophysiological Markers of Fairness and Selfishness Revealed by a Combination of Dictator and Ultimatum Games. *Front. Syst. Neurosci.* 16:765720.
<https://doi.org/10.3389/fnsys.2022.765720>
- Nejat, P.; Bagherian, F.; Hatami, J. (2020). Do Perceptions of Warmth and Competence Explain Moral Norms Regarding Different Social Roles? *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 20(1), 613-637. <https://doi.org/10.1111/asap.12217>
- Nejat, P.; Heirani-Tabas, A. (2024). Disease, Death, Morality, and Politics: Pathogen Prevalence, Terror Management, and Conservatism as Motivated Social Cognition. *The Journal of Social Psychology*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/00224545.2024.2402296>
- Nejat, P.; Heirani-Tabas, A.; Nazarpour, M. M. (2023). Moral Foundations are Better Predictors of Belief in COVID-19 Conspiracy Theories than the Big Five Personality Traits. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1201695>
- Nilsson, A.; Erlandsson, A. (2015). The Moral Foundations Taxonomy: Structural Validity and Relation to Political Ideology in Sweden. *Personality and Individual Differences*, 76, 28-32. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.11.049>
- Piaget, J. (1965). *The Moral Judgment of the Child*. New York: The Free Press. (Original work published 1932)
- Peterson, C.; Seligman, M. E. (2004). *Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification* (Vol. 1). Oxford University Press. <https://doi.org/10.5860/choice.42-0624>
- Schein, C.; Gray, K. (2018). The Theory of Dyadic Morality: Reinventing Moral Judgment by Redefining Harm. *Personality and Social Psychology Review*, 22(1), 32-70.
<https://doi.org/10.1177/1088868317698288>
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical

- Advances and Empirical Tests in 20 Countries. In: *Advances in Experimental Social Psychology*. Vol. 25, pp. 1-65. Academic Press.
[https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60281-6](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60281-6)
- Turner, S. (2025). Shaping Morality: Psychological Predictors of Morality as Cooperation. Doctoral dissertation, University of East London. <https://doi.org/10.15123/ucl.8y89x>
- van Leeuwen, F.; Van Lissa, C. J.; Papakonstantinou, T.; Petersen, M. B.; Curry, O. S. (2024). Morality as Cooperation, Politics as Conflict. *Social Psychological Bulletin*, 19, 1-22.
<https://doi.org/10.32872/spb.10157>
- Visser, G. W. J.; Vranjes, I. (2021). Do We Understand Morality? Testing the Morality-as-Cooperation Framework. (Publication No. U1267216), University of Tilburg.
- Yalçındağ, B.; Özkan, T.; Cesur, S.; Yilmaz, O.; Tepe, B.; Piyale, Z. E.; ... & Sunar, D. (2019). An Investigation of Moral Foundations Theory in Turkey Using Different Measures. *Current Psychology*, 38, 440-457.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s12144-017-9618-4>
- Yilmaz, O.; Harma, M.; Doğruyol, B. (2021). Validation of Morality as Cooperation Questionnaire in Turkey, and its Relation to Prosociality, Ideology, and Resource Scarcity. *European Journal of Psychological Assessment*, 37(2), 149-160.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1027/1015-5759/a000627>

◆ پیوست - ترجمه فارسی پرسشنامه اخلاق به مثابه همکاری

[بخش ارتباط]

فرض کنید می‌خواهید در مورد درستی یا نادرستی عمل فرد یا افرادی قضاوت کنید. هر کدام از ما معمولاً ملاک‌های بخصوصی برای این کار در نظر داریم. در ادامه لیستی از این ملاک‌ها آمده است. لطفاً مشخص کنید هر کدام از این ملاحظات تا چه اندازه در قضاوت شخص شما در مورد رفتار خوب و بد اهمیت دارند؟ در هر مورد لطفاً پاسخ خود را از میان طیفی شش‌گزینه‌ای از "اصلاً مهم نیست" تا "به شدت مهم است" علامت بزنید.

(۰ = اصلاً مهم نیست، ۱ = چندان مهم نیست، ۲ = اندکی مهم است، ۳ = تا حدی مهم است، ۴ = خیلی مهم است، ۵ = به شدت مهم است)

- ۱- اینکه آیا فرد برای مراجع قدرت احترام قائل شده است یا خیر.
- ۲- اینکه آیا فرد به عضوی از خانواده‌اش کمک کرده است یا خیر.
- ۳- اینکه آیا به اموال کسی آسیب وارد شده است یا خیر.
- ۴- اینکه آیا فرد قابل اعتماد بودنش را نشان داده است یا خیر.
- ۵- اینکه آیا فرد به عضوی از جامعه خودش کمک کرده است یا خیر.
- ۶- اینکه آیا فرد در جهت حفاظت از خانواده‌اش عمل کرده است یا خیر.
- ۷- اینکه آیا فرد بهترین قسمت چیزی را برای خودش نگه داشته است یا خیر.
- ۸- اینکه آیا فرد در مقابل مراجع قدرت مطیع بوده است یا خیر.
- ۹- اینکه آیا فرد سهمی بیشتر از دیگران برای خودش برداشته است یا خیر.
- ۱۰- اینکه آیا فرد کاری برای کمک به جامعه‌اش انجام داده است یا خیر.
- ۱۱- اینکه آیا عمل فرد بیانگر عشق او به خانواده‌اش بوده است یا خیر.
- ۱۲- اینکه آیا فرد کاری را که توافقی کرده بود انجام دهد انجام داده است یا خیر.
- ۱۳- اینکه آیا فرد شجاعت به خرج داده است یا خیر.
- ۱۴- اینکه آیا عمل فرد در جهت وحدت بخشیدن به جامعه‌اش بوده است یا خیر.
- ۱۵- اینکه آیا فرد در برابر ناملاپمات از خودش شهادت نشان داده است یا خیر.
- ۱۶- اینکه آیا فرد چیزی را که متعلق به او نبوده برای خودش برداشته است یا خیر.
- ۱۷- اینکه آیا فرد به قولش عمل کرده است یا خیر.
- ۱۸- اینکه آیا فرد قهرمانانه رفتار کرده است یا خیر.
- ۱۹- اینکه آیا فرد پارتی بازی کرده است یا خیر.
- ۲۰- اینکه آیا فرد از دستورات سرپیچی کرده است یا خیر.
- ۲۱- اینکه آیا فرد به اموال کس دیگری صدمه زده است یا خیر.

[بخش قضاوت]

در بخش پیش رو، مجموعه متنوعی از نظرات و باورها ارائه شده است. لطفاً میزان موافقت یا مخالفت خود را با هر کدام از میان طیفی شش‌گزینه‌ای از "به شدت مخالفم" تا "به شدت موافقم" علامت بزنید.

(۰ = به شدت مخالفم، ۱ = به مقدار متوسط مخالفم، ۲ = کمی مخالفم، ۳ = کمی موافقم، ۴ = به مقدار متوسط موافقم)

موافقم، ۵ = به شدت موافقم)

- ۲۲- افراد وظیفه دارند به اعضای جامعه‌ای که عضوش هستند کمک کنند.
- ۲۳- افراد باید به کسانی که از خودشان سن بیشتری دارند احترام بگذارند.
- ۲۴- آمادگی برای دادن جان خود در راه وطن بالاترین شجاعت است.
- ۲۵- افراد وظیفه دارند به کسانی که به آنها کمک کرده‌اند کمک کنند.
- ۲۶- دزدیدن غذا برای فردی که به شدت گرسنه است قابل قبول است.
- ۲۷- جامعه باید بیشتر به قهرمانانش احترام بگذارد.
- ۲۸- با همه افراد باید یکسان رفتار شود.
- ۲۹- فرد باید سعی کند عضو مفیدی برای جامعه‌اش باشد.
- ۳۰- سطح فعلی نابرابری در جامعه غیر منصفانه است.
- ۳۱- اشکالی ندارد که افراد چیزهای ارزشمندی را که پیدا می‌کنند نزد خودشان نگه دارند، به جای اینکه سعی کنند صاحب اصلی‌شان را پیدا کنند.
- ۳۲- افراد همواره باید در صورت توان، لطف دیگران را جبران کنند.
- ۳۳- حقوق همه افراد به یک اندازه اهمیت دارد.
- ۳۴- اگر افراد در مقابل مراجع قدرت مطیع‌تر بودند جامعه جای بهتری می‌شد.
- ۳۵- شهامت به خرج دادن در مقابله با بدبیری‌ها تحسین برانگیزترین ویژگی است.
- ۳۶- افراد باید آماده باشند برای کمک به اعضای خانواده‌شان هر کاری انجام دهند.
- ۳۷- افراد همیشه باید از بالادستی‌هایشان اطاعت کنند.
- ۳۸- فرد باید همواره مصحلت خانواده‌اش را در اولویت اول قرار دهد.
- ۳۹- مهم است که افراد نقشی فعال در جوامع‌شان ایفا کنند.
- ۴۰- گاهی اوقات افراد حق دارند چیزهایی را که نیاز دارند از دیگران بردارند.
- ۴۱- افراد همواره باید به دنبال جبران اشتباهاتی که مرتکب شده‌اند باشند.
- ۴۲- فرد باید همواره به خانواده‌اش وفادار باشد.

دستور نمره‌گذاری:

گزاره‌های معکوس: ۲۶، ۳۱ و ۴۰

گزاره‌های مربوط به هر حوزه اخلاقی به تکنیک دو بخش ارتباط و قضاوت پرسشنامه:

حوزه اخلاقی	ارتباط	قضاوت
خانواده	۲ و ۶ و ۱۱	۳۶ و ۳۸ و ۴۲
گروه	۵ و ۱۰ و ۱۴	۲۲ و ۲۹ و ۳۹
نسلیم	۱ و ۸ و ۲۰	۲۳ و ۳۴ و ۳۷
قهرمان‌گرایی	۱۳ و ۱۵ و ۱۸	۲۴ و ۲۷ و ۳۵
مالکیت	۳ و ۱۶ و ۲۱	۲۶ و ۳۱ و ۴۰
انصاف	۷ و ۹ و ۱۹	۲۸ و ۳۰ و ۳۳
مقابله به مثل	۴ و ۱۲ و ۱۷	۲۵ و ۳۲ و ۴۱